

Euroopa.

Infovihik noortele

Euroopa Liit

Käesoleva brošüüri „Euroopa. Infovihik noortele” ja selle juurde kuuluva õpetajavihiku leiate internetis aadressil

europa.eu/teachers-corner/index_et.htm
bookshop.europa.eu

Euroopa Komisjon

Teabevahetuse peadirektoraat

Väljaanded

1049 Brüssel

BELGIA

Käsikiri on valminud 2014. aasta septembris.

Tekst: Eckart D. Stratenschulte, Berliini Euroopa Akadeemia

Trükise „Euroopa. Infovihik noortele” avaldas algselt Saksamaal „aktion europa” (Saksamaa valitsus, Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon) ja see kandis pealkirja „Europa: das Wissensmagazin für Jugendliche”. Euroopa Komisjoni teabevahetuse peadirektoraat toimetas ja ajakohastas seda. Algse küljenduse tegid Zeitbild Verlag ja Agentur für Kommunikation, Berliin / MetaDesign AG, Berliin. Fotoseeria noortest (Alice, Janette, Jello, Motian ja Patricia) koostas samuti Zeitbild.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2015

ISBN 978-92-79-40214-2

doi:10.2775/26218

© Euroopa Liit, 2015

Reprodutseerimine on lubatud. Fotode kasutamiseks või paljundamiseks tuleb luba küsida otse autoriõiguse omajatelt.

Euroopa.

Infovihik noortele

Sisukord

1 Euroopa ja meie igapäevaelu 4

Tere! Meie, Berliini Robert Jungki nimelise keskkooli õpilased, oleme teile infovihikus teejuhiks.

2 Euroopa Liit – mida see õigupoolest tähendab? 10

Euroopa Liit koosneb 28 riigist, kes on ühendanud oma jõud, et üheskoos üles ehitada parem tulevik.

3 Kuidas Euroopa Liit toimib? 16

ELi võrreldakse sageli riigiga, kuid ülesehituselt erineb EL sellest väga palju.

4 Millega EL õigupoolest tegeleb? 24

Räägitakse nii seda, et EL ei tee piisavalt palju, kui ka seda, et liit topib oma nina igale poole. Kellel on õigus?

5 Euroopa läheb edasi: Euroopa Liidu laienemine 34

Euroopa Liidu asutasid kuus riiki, kuid see oli algusest peale mõeldud kogu Euroopa jaoks, seega avatud uutele liikmetele.

6 Euroopa maailmas 40

Meie, eurooplased, ei ole maailmas üksi. Me ei moodusta isegi suuremat osa maailma rahvastikust – kaugeltki mitte.

7 Euroopa tulevik 46

Mis saab edasi? Vaatame lähemalt, millised ülesanded on ELil 21. sajandil.

Euroopa ja meie igapäevaelu

„Tere! Meie oleme Alice, Jello, Patricia, Motian ja Janette Berliini Robert Jungki nimelisest keskkoolist, mis on saksa- ja poolakeelsete niinimetatud Euroopa klassidega kool. Selles brošüüris anname teile olulisi teadmisi, huvitavaid ülesandeid, väikesi viktoriine ja ideid aruteludeks. Näete, et õppimine võib olla tore!”

„Euroopa on kusagil mujal.” See väide ei pea paika: oleme ELi kodanikud ja Euroopa on meie kodu, meie olemegi Euroopa. Sellele vaatamata jääb Euroopa paljude inimeste jaoks kaugeks. Eelkõige käib see Euroopa Liidu kui nende riikide ühenduse kohta, kes tahavad üheskoos oma tulevikku kujundada. See peatükk teeb Euroopa Liiduga lähemalt tutvust: näete üsna pea, et meie olemegi Euroopa.

Ülesanne

Kui kaugel on „Brüssel”?

Euroopa Liidu kohta ilmub iga päev uudiseid. Sellele vaatamata ei tunne paljud ELi vastu huvi. Milles on teie arvates põhjus?

- EL ei ole meie igapäevaelus oluline.
- EL on liiga keeruline. Meedias ei räägita EList piisavalt.
- Kõik tähtsamad küsimused otsustatakse liikmesriikides, mitte Brüsselis või Strasbourgis, seetõttu piisab oma riigi poliitikas osalemisest.
- Poliitika on üldse igav.

©Corbis

Väike Euroopa-teemaline viktoriin

Mitu riiki kuulub Euroopa Liitu?

- 12
- 15
- 25
- 28
- 30

Kuidas valitakse Euroopa Parlamendi liikmeid?

- Ei valitagi, neid määrab riigipea valitsusjuhi ettepanekul.
- Iga liikmesriigi parlamendivalimistel, sest Euroopa Parlamendi liikmed on ühtlasi oma riigi parlamendi liikmed.
- Riikide parlamendid lähetavad nad Euroopa Parlamenti.
- Üldistel ja salajastel valimistel, täpselt nagu iga riigi parlamendi liikmeid.

Leedu võttis 1. jaanuaril 2015 oma vääringuna kasutusele euro; seega mitu ELi liikmesriiki kasutab eurot ühisevääringuna?

- Kõik ELi liikmesriigid
- 6 asutajariiki
- 13 riiki
- 19 riiki

EL kulutab 2014. aastal ligikaudu 135 miljardit eurot. Mitu protsenti moodustab see teie arvates ELi riikide majandustulemusest – sise-majanduse koguproduktist (SKP)?

- 80,9%
- 50,2%
- 15,3%
- 1,0%

Euroopa Liidu Kohus valvab Euroopa õiguse järgimise üle. Kus see kohus asub?

- Lissabonis
- Brüsselis
- Strasbourgis
- Luxembourgis

Ülesanne

Kui palju huvitab teid EL?

EL huvitab mind:

- väga
- üsnagi
- mõõdukalt
- vähe
- väga vähe
- ei huvita üldse,

sest _____

Ülesanne

Kuidas puudutab EL meid igapäevaselt?

Kümme näidet

Meie elu	Seos ELiga	Ma arvan, et see on...		
		väga tähtis	tähtis	tähtsusetu
<p>Euroopa sisekaubandus laieneb pidevalt. Selles ei osale mitte ainult suur korporatsioonid, vaid ka väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted. See kõik aitab kaitsta töökohti.</p>	<p>ELi riikide vahelise kaubanduse maht, mis 1992. aastal oli 800 miljardit eurot, on rohkem kui 500 miljonit inimest hõlmava Euroopa ühtse turu loomise tulemusena kasvanud 2011. aastaks 2800 miljardi euroni.</p>	☐	☐	☐
<p>Telefonikõned on viimastel aastatel tunduvalt odavamaks muutunud.</p>	<p>EL avas telesideturu, s.t lõhuti riiklikud monopolid ja lasti tekkida konkurentsile. Kui konkurentsi ei ole piisavalt, sekkub EL vahetult. Nii on mobiiltelefoniga välisriigis helistamine Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni nõudmisel odavamaks muutunud.</p>	☐	☐	☐
<p>Lendamine on viimastel aastatel palju soodsamaks muutunud, nii et nüüd saavad ka noored ja lastega pered endale rohkem lennureise lubada.</p>	<p>Ka siin kaotas EL riiklikud monopolid ja lasi tekkida konkurentsile. Nüüd saab lennata Ungarist Prantsusmaale näiteks Ühendkuningriigi lennufirmat kasutades. Lisaks suurendati reisijate õigusi. Kui keegi jääb ülebroneeringu tõttu lennujaama maha või ei jõua lennuki hilinemise tõttu kohtumisele, makstakse talle hüvitist.</p>	☐	☐	☐
<p>Niinimetatud lävemüügi, kus kellelegi koduksel näiteks entsüklopeedia või tolmuimeja kaela määratakse, võib tühistada, et ootamatus olukorras ostu sooritajale kahju ei tekiks. Sama kehtib juhul, kui keegi kirjutab tänaval alla mõne ajakirja tellimusele või muule lepingule.</p>	<p>EL on taoliste tehingutele kogu Euroopas käe ette pannud. Nüüd on igaühel aega, et ümber mõelda, isegi kui ta on juba allkirja andnud.</p>	☐	☐	☐

Meie elu	Seos ELiga	Ma arvan, et see on...		
		väga tähtis	tähtis	tähtsusetu
Tarbekaupade, nt elektroonikaseadmete garantiaeg on nüüd kaks aastat. Seega kui mobiiltelefon ühe aasta möödudes rikki läheb, parandatakse see tasuta või vahetatakse välja.	Euroopa õigusnormidega on kehtestatud ühtne tähtaeg. Garantii kehtib kogu Euroopas. Järelkult ei ole vahet, millises ELi riigis klient kauba ostis.	☐	☐	☐
Keskonnareostus ei tunne piire. On ütlema tagi selge, et puhas õhk on tähtis, sest kõik me vajame hingamiseks õhku. Viimastel aastatel on olukord selles valdkonnas paranenud.	EL on kehtestanud sissehingatava õhu jaoks kogu Euroopas kohustuslikud normid, liikmesriigid aga peavad hoolitsema selle eest, et neid norme täidetaks.	☐	☐	☐
Vett on vaja joomiseks ja pesemiseks, vee kvaliteet on seetõttu äärmiselt tähtis. Keegi ei pea ELis muret tundma kraanivett juues.	Juba 15 aastat kehtivad ELis joogivee normid, millest kõik liikmesriigid peavad kinni pidama.	☐	☐	☐
Reisimine on Euroopas väga lihtsaks muutunud, sest enamiku Euroopa riikide vahel ei ole piirikontrolli.	Schengeni lepinguga muutus piirikontroll Schengeni riikide vahel tarbetuks. See tähendab, et võite reisida näiteks Norras asuvast Nordkapi neemest Sitsiiliani ilma ainsagi piirikontrollita. Ainult Ühendkuningriik ja Iirimaa on erandid. Bulgaaria, Horvaatia, Küpros ja Rumeenia ei ole samuti veel Schengeni ala liikmed.	☐	☐	☐
ELi kodanikud võivad töötada mõnes muus Euroopa riigis täpselt samuti nagu oma kodumaal. Igaüks võib ise otsustada, kus talle kõige rohkem meeldiks elada või kus tööd otsida.	EL on kehtestanud oma siseturul vaba liikumise. Viinlane võib töötada Brüsselis või Roomas, Londonis või Varssavis, täpselt samamoodi nagu Linzis või Innsbruckis.	☐	☐	☐
Ka puhkuse ajal võib kahjuks haigestuda või õnnetusse sattuda . Seega on hea teada, et võite ükskõik millises ELi 28 liikmesriigist saada arstiabi probleemideta ja sama tasu eest nagu selle riigi elanikud (mõnes riigis tasuta).	ELi riigid lubavad üksteisel oma ravikindlustuskatet kasutada. Vaja on näidata ainult Euroopa ravikindlustuskaarti või vastavat vormi – ja saabki keskenduda paranemisele, selle asemel et näha vaeva võõrkeelse bürokraatiaga.	☐	☐	☐

Ülesanne

Kuidas vastasid teie kaasõpilased?

Hinnake üksteise töid ja arutage tulemusi.

Ülesanne

EL meie juures kodus

Mõelge enda ja oma pere igapäevaelule. Milline koht on selles ELil? Tooge näiteid. Mõelge toidule, rahale, koolile, õpingutele, reisimisele, poodlemisele ja töötamisele.

Kutse- ja ülikooliõpingud teistes ELi riikides

► Vaba liikumise võimalust ei kasuta mitte ainult töötajad, vaid ka turistid, pensionärid, üliõpilased ja kutseõppurid.

Üliõpilaste vaba liikumist toetab ELi programm Erasmus+. See pakub õppuritele rahalist ja korralduslikku tuge, et õppida mõnda aega välisriigis Euroopa partnerkõrgkoolis. Euroopa punktsüsteemiga on tagatud, et välisriigi õppetulemusi võetakse ka koduriigis õppimisel arvesse, nii et semester välismaal ei lähe „raisku“.

Ka kutseõppurid saavad Erasmus+ programmist raha ja korralduslikku tuge, et käia välismaal praktikal. Igal aastal kasutavad seda võimalust paljud ELi noored, kes läbivad osa oma väljaõppest teises riigis. Programm toimib käsikäes ettevõtete ja

asutustega, kes reklaamivad projekte, millele noored (praktikandid ja noored töötajad, aga ka noored töötud) saavad esitada osalemistaotluse.

Programm Erasmus+ ei tegele ainult ametliku kutse- ja kõrgharidusega: toetatakse ka noorte vabaharidust, et edendada nende isikliku arengut, suurendada töö leidmise väljavaateid ja anda neile võimalus saada aktiivseks kodanikuks. Noored võivad töötada välismaal, kas ELis või mujal, vabatahtlikuna eri valdkondades, nagu sotsiaalhooldus, keskkond, kultuur, noorsootöö, sport ja arengukoostöö. Vabatahtliku teenistuse lõppedes saavad nad tunnistuse – nn Noortepassi –, milles tõendatakse nende osalust ja esitatakse andmed projekti kohta, milles nad osalesid.

Et teises riigis sellises projektis osaleda, on vaja esmalt natuke vaeva näha. Kogemus, mille noored saavad, on aga igati seda vaeva väärt.

Alice: „Seitsaadi, kui Erasmuse programm 27 aasta eest käivitati, on üle kolme miljoni kutse- ja üliõpilase veetnud ühe või kaks semestrit mõnes teises ELi liikmesriigis. Nüüd on sellele programmile antud rohkem raha ja aastatel 2014–2020 pakub Erasmus+ neljale miljonile eurooplasele võimalust õppida, omandada kutse, töötada või teha vabatahtlikku tööd välismaal.“

Ülesanne

Kas suudaksite endale ette kujutada, et õpite ühe semestri, õppeaasta või koguni kogu õpiaja välismaal?

Koostage nimekiri poolt- ja vastuargumentidest. Kumb pool jääb peale?

Pooltargumendid osa õppeaja veetmiseks välismaal	Vastuargumendid osa õppeaja veetmise suhtes välismaal
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____
4. _____	4. _____

Võrrelge tulemusi ja arutage.

Ülesanne

Euroopa sümbolid

Kas tunnete ülaltoodud sümboleid, märgiseid ja esemeid? Kust neid leida? Mõelge, milleks me neid vajame.

Euroopa ja meie igapäevaelu

► Alustasime mäletatavasti küsimusest, miks tundub Euroopa paljudele inimestele nii kaugel. Sellel võib olla erinevaid põhjusi.

Lähemal vaatlusel leiame siiski, et Euroopa, täpsemalt öeldes Euroopa Liit, on tegelikult kõikjal meie ümber. Ta mõjutab meie elu paljudes valdkondades.

Alustame rahast: euro on ühisraha, mis on enam kui pooltes liikmesriikides kasutusel. Austriasse, Prantsusmaale või Hispaaniasse puhkusele sõites saame maksta ühisrahaga. Aga ka seal, kus eurot ei kasutata, võetakse seda tugeva rahvusvahelise valuutana hea meelega vastu. Euroga oleme kogu maailmas teretunud.

ELis saab lihtsalt reisida – see on iseenesestmõistetav, me ei pane seda enam tähelegi. Aga veel üsna hiljaaegu oli asi teisiti: piiril olid passikontroll ja pikk järjekord ning tolliametnik tahtis teada, mida puhkuselt kaasa osteti.

Lendamine on kõvasti odavnenud – tänu sellele, et EL on kaotanud riiklikud monopolid. See tähendab seda, et igal riigil ei ole enam oma riiklikku lennufirmat, kellel on teatavatel liinidel monopolne seisund ja kelle hinnad on kõrged. Tänapäeval võib iga ELi lennufirma lennata seal, kus ise tahab. Näiteks võib osta pileti liri lennufirma lennule Taanist Hispaaniasse.

See, et lendamine on ELis turvaline, tuleneb ka sellest, et Euroopa Liit on kehtestanud kõikidele liikmesriikidele ühised ohutusstandardid ja ei luba Euroopa õhuruumi lennufirmasid, mis ei täida põhilisi ohutusnõudeid.

Paljude nende eeskirjade eest võlgname tänu niinimetatud ühtsele turule. Kui tahame ühtset turgu, kus igaüks võib osta ja toota nii, nagu tahab, ja seal, kus tahab, peavad kehtima ühised reeglid.

ELi politseiasutused teevad samuti tihedat koostööd

ja andmeid kooskõlastab omaette institutsioon Euroropol. Tegemist ei ole supervõimidega, kes, püstol käes, mööda Euroopat ringi leegivad, vaid riikide politseiametnikega, kes koguvad teavet kurjategijate ja kuritegevuse kohta ning teevad selle kättesaadavaks teistele politseiasutustele kõikjal üle ELi. Seejuures on alati tegemist raskete kuritegudega. Valesti parikijatega Europol ei tegele, küll aga inimkaubitsejate ja narkokullerite, rahavõltsijate ja seksuaalkurjategijate, ärandatud autodega äritsejate ja internetipetistega, kes tahaksid avatud piire hea meelega oma musta äri jaoks ära kasutada.

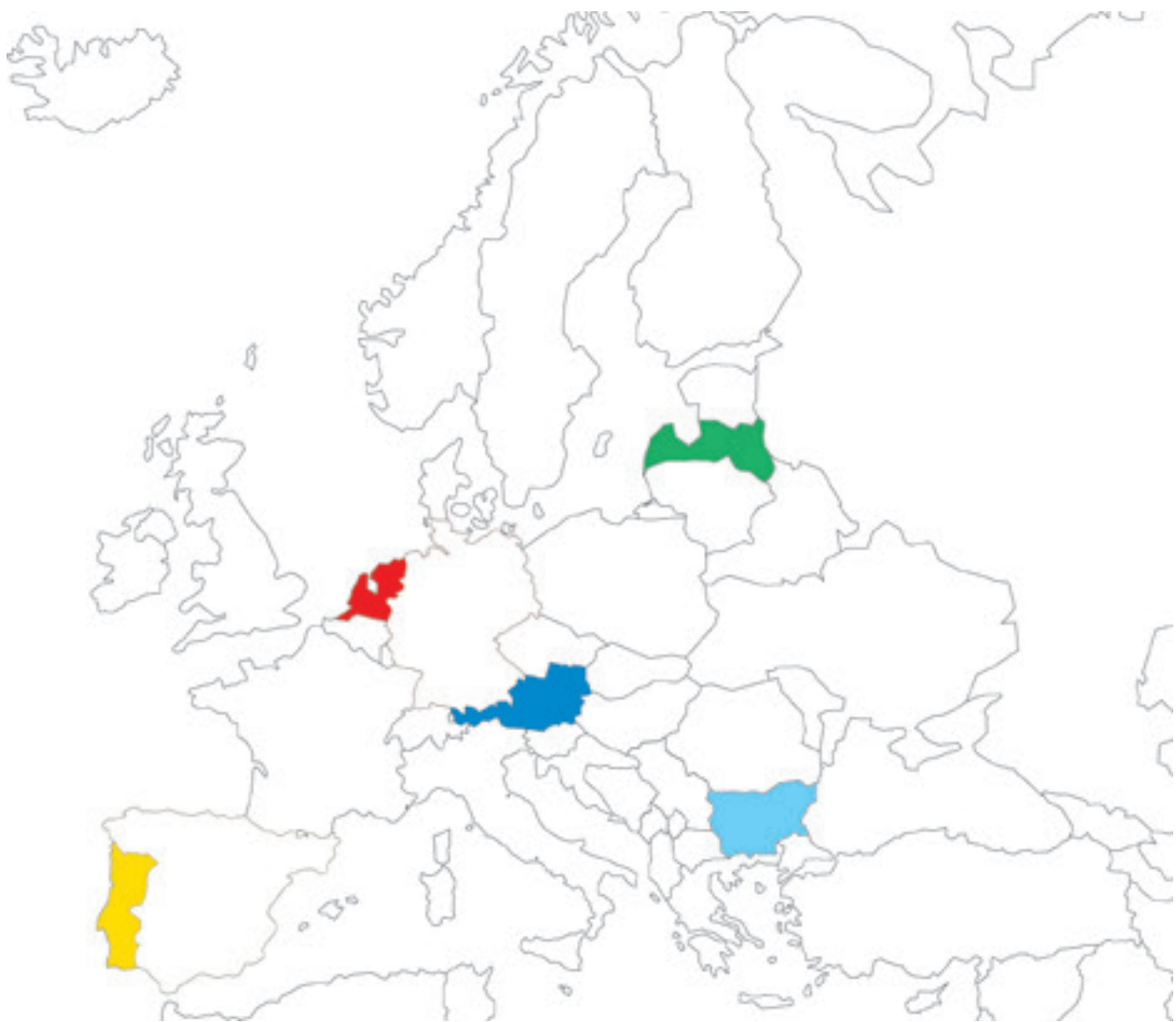
Keskonnareostus ei peatu piiritähiste ees, seetõttu tuleb keskkonnaohtudele vastu seista üheskoos. See puudutab meid vahetult: me kõik ju hingame, joome ja kasutame vett ning sööme põldudel kasvanud vilja. Euroopa keskkonnakaitse on kehtestanud ühised normid,

millega garanteeritakse, et ükski ELi riik ei saa luua endale teiste riikide ees majanduslikke eeliseid sellega, et jätab keskkonnanõuded täitmata ja saab seetõttu odavamaid kaupu toota. Nõue, et Euroopa ühtsel turul valitseks õiglus, kaitseb töökohti, sest nii hoitakse ära kõlvatu konkurents.

Paljud inimesed keelduvad söömast geneetiliselt muundatud toiduaineid. Aga kuidas kindlaks teha, kas hommikuhelbed on tehtud geneetiliselt muundatud maisist? EL on teinud märgistamise kõikide toidutootjate jaoks kohustuslikuks. Kui karbis on geneetiliselt muundatud toit, peab see ka karbil kirjas olema.

Seda loetelu võiks jätkata. Aga juba praegu on selge: meie olemegi Euroopa ja Euroopa on igaühe asi.

Euroopa Liit – mida see õigupoolest tähendab?

Euroopa Liit koosneb 28 riigist, kes on ühendanud oma jõud, et üheskoos parem tulevik üles ehitada.

Millised riigid kuuluvad Euroopa Liitu ja millal nad liitu astusid?

Ülesanne

Kes on Euroopa Liidu liikmed?

Allpool on toodud riikide loetelu. Kõik need asuvad Euroopas, aga mitte kõik ei kuulu Euroopa Liitu. Selgitage välja, kes on ELi liikmed, ja märkige need alljärgnevasse loetelusse. Rühmitage nad vastavalt ühinemiskuupäevale. Proovige leida need riigid vasakul esitatud kaardilt ja värvige nad ühinemisaasta järgi (asutajaliikmed punaseks, 1973. aastal ühinenud pruuniks jne).

Albaania, Andorra, Austria, Belgia, Bosnia ja Hertsegoviina, Bulgaaria, Eesti, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Hispaania, Horvaatia, Iirimaa, Island, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Liechtenstein, Luksemburg, Läti, Madalmaad, Malta, Moldova, Montenegro, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Serbia, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Türgi, Tšehhi Vabariik, Ukraina, Ungari, Vatikan, Ühendkuningriik.

Euroopa Liidu liikmesriigid

Riik	Ühinemisaasta	Rahvaarv	Pealinn
	Asutajaliige 1952/1958		
	Asutajaliige 1952/1958		
	Asutajaliige 1952/1958		
	Asutajaliige 1952/1958		
	Asutajaliige 1952/1958		
	Asutajaliige 1952/1958		
	1973		
	1973		
	1973		
	1981		
	1986		
	1986		
	1995		
	1995		
	1995		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2007		
	2007		
	2013		

Ülesanne

Mida te veel nende riikide kohta teate? Mida võite välja uurida?

Moodustage rühmad, otsige ja süstematiseerige teavet. Mida teate nende riikide toidu, kultuuri ja keelte kohta? Koostage lühikirjeldus riikide kohta, millest teate rohkem või mille kohta olete rohkem välja uurinud.

Väike Euroopa-teemaline viktoriin

1. Mis on ELi väikseim pealinn ja kui palju on seal elanikke?
2. Millises ELi pealinnas on kõige külmem, s.t kus on jaanuaris kõige madalam keskmine temperatuur?
3. Mis on ELi kõrgeim mäetipp?
4. Milliste meredega EL piirneb?
5. Millistes ELi riikides on riigipeaks monarh (nagu kuningas või kuninganna)?
6. Mitu ametlikku keelt on Belgias?
7. Milline on ELi kõige suurema elanike arvuga riik?
8. Milline ELi riik on pindalalt kõige suurem?
9. Mis on ELi idapoolseim pealinn?

Eriküsimus asjatundjale

10. Miks on ELi lipul 12 tähte ja mitte iga liikmesriigi kohta üks?

Miks on Euroopa Liidul nii palju ametlikke keeli?

► Kuna EL on demokraatlik organisatsioon, siis peab ta pöörduma oma kodanike, aga ka liikmesriikide valitsuste ja ametiasutuste, ettevõtete ja teiste organisatsioonide poole nende emakeeles. Inimestel on õigus teada, mida nende nimel tehakse. Neil peab

olema võimalik aktiivselt osaleda, ilma et peaks oskama võõrkeeli. Peale selle võtab Euroopa Liit vastu õigusakte, mis kehtivad ELis vahetult igaühe suhtes.

Need õigusaktid peavad olema kodanike ja loomulikult ka riikide kohtute

jaoks emakeeles kättesaadavad, s.t peavad olema olemas kõikides ametlikes keeltes. Ametlike keelte kasutamine suurendab ELi ja tema institutsioonide läbipaistvust, legitiimsust ja tõhusust.

Ülesanne

Kas räägite Euroopa keelt?

Euroopa Liidul on pärast selle riigi ühinemist, mille pealinn on Zagreb, 24 ametlikku keelt. Pange need järgnevatest silpidest uuesti kokku.

a – a – a – bul – di – di – du – ees – ga – ga – gaa – hi – his – hol – hor – i – ii – ing – ka – ki – kree – la – lä – lan – lee – li – li – lia – mal – me – mee – ni – ni – ni – ni – paa – poo – por – prant – ri – ri – ri – root – ru – sa – sak – se – se – si – slo – slo – soo – su – ta – taa – taa – ti – ti – tšeh – tu – un – va – vaa – vee

Majandusjõud

► ELi riigid ei erine mitte ainult suurusse, vaid ka jõukuse poolest. On riike, kus enamik inimesi on väga jõukad, ja on riike, kus elatustase on tunduvalt madalam. Loomulikult tekib küsimus, kuidas seda tegelikult mõõdetakse, on ju igas riigis jõukamaid ja vaesemaid inimesi. Keda panna mõõdupuuks: ettevõtja, autojuht, sekretär või peaarst?

Majandusstatistika on lahendanud selle küsimuse, mõõtes kõigepealt ära riigi majandusliku tugevuse, mis on ühes riigis ühe aasta jooksul loodud väärtuste summa. Iga aasta jooksul selles riigis valmistatud auto, iga juukselõikus, iga liiter piima, mille lehm on andnud ja mis on edasi müüdnud, arvestatakse rahasse ümber ja liidetakse kokku.

Nende väärtuste summat nimetatakse sisemajanduse koguproduktiks (SKP). SKP ei ütle aga kuigi palju selle kohta, kui rikas on riik, sest on ju suuri ja väikesi riike. Seetõttu jagatakse see summa järgmise sammuna selles riigis elavate inimeste arvuga. Nii saadakse sisemajanduse koguprodukt (SKP) inimese kohta.

Asi läheb aga veelgi keerulisemaks: kui soovitakse omavahel võrrelda riike, mis pole finantsiliselt võrdsed, tuleb arvesse võtta seda, et ka ostujõud erineb riigiti. Igaüks, kes on teises riigis puhkuse käinud, teab seda. Seal tunduvad hinnad kodumaaga võrreldes äkki väga kõrged või vastupidi, üsna soodsad. Kui leib maksab ühes riigis ühe euro, siis

teises riigis tuleb selle eest maksta kaks või kolm eurot. Seetõttu ei vaata analüütikud mitte ainult seda, kui palju raha inimestel riigis elaniku kohta kasutada on, vaid ka seda, kui palju selle eest osta saab. See on ju lõpuks otsustav. Seda nimetatakse ostujõu pariteediks. Ainult ostujõu pariteet muudab riigid võrreldavaks.

Kui võrrelda ELi riikide majanduslikku tugevust ostujõu pariteedi alusel, näeb see välja nii:

Kui jõukad on eurooplased?

(Sisemajanduse koguprodukt elaniku kohta ostujõu pariteedi alusel, 2013)

Seega on SKP inimese kohta Austrias, Madalmaades, Rootsis, Iirimaa ja Taanis 25–30% kõrgem kui ELis keskmiselt. Prantsusmaa ja Ühendkuningriik on keskmisest kuni 10% üle, Itaalia ja Hispaania aga jäävad kuni 10% alla keskmise. Rumeenia ja Bulgaaria näitajad

on ELi keskmisest ligi poole väiksemad. Elatustaseme erinevused jäävad ELis pikaks ajaks püsima, aga ELi eesmärk on neid vahesid vähendada. Seetõttu saavad ELi vaesemad piirkonnad raha, millega neil on võimalik oma taristut

paremaks muuta ja seeläbi majanduslikke võimalusi suurendada. Seda nimetatakse struktuuripoliitikaks. EL kulutab selle tarbeks ümmarguselt poole kogu oma eelarvest.

Euroopa Liit – ühinenud mitmekesisuses

► Nagu nägite, koosneb EL väga erinevatest riikidest. Kõige suuremas, Saksamaal, on ligikaudu 82 miljonit elanikku, kõige väiksemas, Maltal, kõigest 400 000. ELi liikmesriikide hulka kuuluvad Soome ja Itaalia, nagu ka Portugal ja Poola. Maakaardilt saab selgeks, kui mitmekesine on EL. Räägitakse erinevaid keeli ja kirjutatakse kolmes erinevas tähestikus, erinevad nii traditsioonid, kultuurid, söömisharjumused kui ka rahvapeod. Ka ajalooline kogemus on riigiti erinev. Paljud ELi riigid on varem üksteisega sõdinud ja maid vallutanud ning senini on säilinud nii mõnedki eelarvamused. Millest see tuleb, et 28 riiki on sellele vaatamata ühinenud?

Sellele küsimusele annab vastuse ajalugu. Pärast Teise maailmasõja jubeusi, mis leidsid aset kõigest 20 aastat pärast Esimest maailmasõda, loodeti, et midagi sellist enam ei kordu.

Endised vaenlased Saksamaa ja Prantsusmaa otsustasid lõpetada omavahelise vastasseisu ja ühineda, kuid nii, et samal ajal oleks võimalik teineteisel silma peal hoida. Juhtivad poliitikud, kes seda plaani toetasid ja selle ka teostasid, olid Prantsuse välisminister Robert Schuman (1886–1963) ja Saksa liidukantsler Konrad Adenauer (1876–1967).

Esimene ühendus, mille alusel tekkis tänane EL, oli Euroopa Sõe- ja Teraseühendus (ESTÜ), mis loodi 1952. aastal ja mille eesmärk oli söevarude ühine haldamine. Süsi oli tol ajal nii tähtis nagu tänapäeval nafta ja maagaas: ta oli kõige olulisem energiakandja.

Kardeti, et see tooraine võib Euroopas taas konflikte põhjustada. Seetõttu tehti sõe jaotamine ja rasketööstuse ülesehitamine ülesandeks ühisele asutusele, kus olid esindatud ESTÜ liikmed. Need olid sel ajal lisaks Saksamaale ja Prantsusmaale Itaalia, Belgia, Madalmaad ja Luksemburg. ESTÜ põhimõte oli väga lihtne: igal riigil on õigus iga teise riigi asjades kaasa rääkida ja iga riik on omakorda nõus aktsepteerima tema enda asjadesse sekkumist. Nii ei saanud keegi kellegi vastu töötada ega salaja relvastuda, aga oli võimalik Euroopa ühiselt uuesti üles ehitada. Niivisi kadus ka partnerite hirm üksteise ees ja Euroopas sai kindlustada rahu. ESTÜ Ülemameti esimeseks presidendiks sai prantslane Jean Monnet (1888–1979), kes on ka üks tähtsamatest Euroopa loimumisele alusepanijatest.

Mõni aasta hiljem laiendati see põhimõte kogu majandusele Euroopa Majandusühenduse kaudu. Euroopa Majandusühendus asutati 1957. aastal Rooma lepinguga ja jõustus 1958. aastal.

Nii sai vaenust koostöö, mis osutus erakordselt edukaks. Euroopa Ühenduse majanduslik edu oli erakordne. Pole ime, et aastate jooksul ühines sellega üha rohkem riike. Ühendkuningriik, Iirimaa ja Taani astusid ELi 1973. aastal, 1981. aastal ühines Kreeka, 1986. aastal järgnesid Hispaania ja Portugal. Pärast ida-lääne konflikti lõppu oli tee vaba neutraalsetele riikidele Austriale, Rootstile ja Soomele, kes said liikmeks 1995. aastal, ja riikidele, kes varem kuulusid Nõukogude Liidu leeri. 2004. aastal toimus idasuunaline laienemine,

mille käigus ühinesid Eesti, Läti, Leedu, Poola, Tšehhi Vabariik, Slovakkia, Ungari ja Sloveenia. Lisandusid ka Malta ja Küpros. 2007. aastal jätkus see laienemisvoor Bulgaaria ja Rumeenia ühinemisega ning 1. juulil 2013 võeti ELi 28. liikmeks Horvaatia.

Isegi kui aeg-ajalt tekib vaidlusi ja tuleb ette ägedaid lahkarvamusi, on muutmataks jäänud ELi aluspõhimõtted: rahu kindlustamine liikmesriikide seas, vastastikküsimuste kasulik koostöö ja üha ulatuslikum ühistegevus välisasjades. ELi rohkem kui kuue aastakümne pikkust tegevust rahu, demokraatia ja inimõiguste eest seismisel tunnustas 2012. aastal ka Nobeli auhinnakomitee, andes Euroopa Liidule Nobeli rahupremia. EL on seega esimene riikide ühendus kogu maailmas, kellele see au on osaks saanud.

Ülesanne

ELi ajalugu piltides

Viige Euroopa Liidu ajalugu kujutavad pildid kokku õigete pildiallkirjadega.

1. Pärast Teist maailmasõda olid paljud Euroopa linnad varemetes. Siin on näha Maini-äärne Frankfurt Saksamaal.
2. Sümbolne akt: Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse (ESTÜ) Ülemameti president Jean Monnet (paremal) näitab esimest „Euroopa” terasplokki ja avab sellega 1953. aasta aprillis terase ühisturu.
3. 25. märts 1957. Kuue asutajariigi – Belgia, Saksamaa Liitvabariigi, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburgi ja Madalmaade – esindajad allkirjastavad Roomas niinimetatud Rooma lepingud, millega asutatakse Euroopa Majandusühendus (EMÜ) ja Euroopa Aatomienergiaühendus (Euratom).
4. 7. veebruaril 1992 allkirjastavad riigipead ja valitsusjuhid Maastrichti lepingu, millega pannakse alus majandus- ja rahaliidule.
5. 1997. aasta Amsterdami lepinguga hakatakse järk-järgult looma vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Fotol on leping koos allkirjade ja ametlike pitsritega.
6. Brüsselis asuvalle Euroopa Komisjoni hoonele kinnitatud suure loosungiga ütleb EL 2007. aasta alguses tere tulemast uutele liikmetele Bulgaariale ja Rumeeniale.
7. 10. detsembril 2012 anti Oslos (Norra) Euroopa Liidule üle Nobeli rahupreemia. Nobeli auhinnakomitee tunnustas ELi kuue aastakümne pikkust võitlust rahu, demokraatia ja inimõiguste nimel Euroopas.

Kuidas Euroopa Liit toimib?

Juulis 2014 valis Euroopa Parlament Euroopa Komisjoni presidendiks Luksemburgi endise peaministri Jean-Claude Junckeri.

ELi võrreldakse sageli riigiga. Räägitakse, et ELis käivad asjad nii, aga meil teisiti. Selline võrdlus on mõistetav, ent sellele tuleb suhtuda ettevaatusega: EL ei ole riik, vaid ainulaadne riikide ühendus. Seetõttu erineb ta ülesehituse poolest riigist.

Käesoleva peatüki eesmärk on selgitada Euroopa Liidu ülesehitust. Millised institutsioonid on olemas ja millega need tegelevad? Mis ülesanded neil on?

Vasakult paremale: Euroopa Komisjon Brüsselis, Euroopa Parlament Strasbourgis, Euroopa Liidu Kohus Luxembourgis ja Euroopa Liidu Nõukogu Brüsselis.

Kellele kuulub Euroopas võim? Euroopa Liidu institutsioonid

- Kellele kuulub võim Euroopas tegelikult? Ilmselge, et pole olemas ühte ülemust, kes käske jagaks. Aga keegi peab ju ütleva, mida teha. Kes otsustab Euroopa asju? Kas see on mõni komitee või riik? Kes nimelt?

Esmapilgul tundub institutsioonide käsitlemine igav, aga need on kohad, kus teostatakse võimu. Euroopa Liidu institutsiooniline ülesehitus annab seetõttu vastuse ka küsimusele, kellele kuulub võim. ELis on see vastus siiski veidi teistsugune kui liikmesriigi sees.

Euroopa Liit on riikide ja kodanike ühendus, see väljendub ka tema ülesehituses: Euroopa asjades räägivad kaasa nii riigid (s.t nende valitsused) kui ka riikide elanikud. See toimub Euroopa

Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlamendi kaudu.

Euroopa Liidu Nõukogu (mida nimetatakse sageli ministrite nõukoguks) koosneb ELi riikide valitsuste esindajatest. Siin istuvad koos kõikide liikmesriikide ministrid. Teemast olenevalt on nendeks näiteks välis-, sise- või põllumajandusministrid. Nõukogu on üks kahest otsustusorganist. Siin arutatakse poliitikat ja siin algatatakse ka Euroopa seadused: määrused ja direktiivid. Ilma nõukoguta ei toimu seega Euroopa Liidus midagi. Nõukogu võtab otsused vastu ühehäälselt või häälteenamusega. Häälteenamusega tehtavate otsuste puhul peab poolt hääletama 55% liikmesriike ja nad peavad koos esindama vähemalt 65% ELi rahvastikust

(seda nimetatakse topeltenamuseks). Nõukogu eesistuja vahetub iga poole aasta järel, kõik liikmesriigid täidavad seda rolli korda mööda võrdsetel tingimustel. 2015. aastal on eesistujaks Läti ja Luksemburg, 2016. aastal Madalmaad ja Slovakkia ning 2017. aastal Malta ja Ühendkuningriik.

Euroopa poliitika põhimõttelised suunad paneb paika **Euroopa Ülemkogu**, mis koosneb ELi riigipeadest ja valitsusjuhtidest, kes kohtuvad korrapäraselt vähemalt iga kolme kuu tagant. Euroopa Ülemkogu juhatab eesistuja, kelle ülemkogu valib kaheks ja pooleks aastaks. Praegu on sellel ametikohal endine Poola peaminister Donald Tusk. ►

Janette: „Euroopa Parlament esindab kodanikke ja võtab vastu Euroopa seadusi (direktiive ja määrusi).”

Alice: „Euroopa Kontrollikoda kontrollib ELi eelarvet.”

Patricia: „Ministrite nõukogu esindab liikmesriikide valitsusi ja võtab vastu Euroopa seadusi.”

► Enamasti ei saa ülemkogu siiski üksinda otsuseid teha. Ta vajab selleks **Euroopa Parlamenti**. Parlament esindab ELi riikide kodanikke ja kodanikud valivad selle otse iga viie aasta tagant. Parlamendil on kõikidest liikmesriikidest kokku 751 liiget ja äsjased valimised olid aastal 2014.

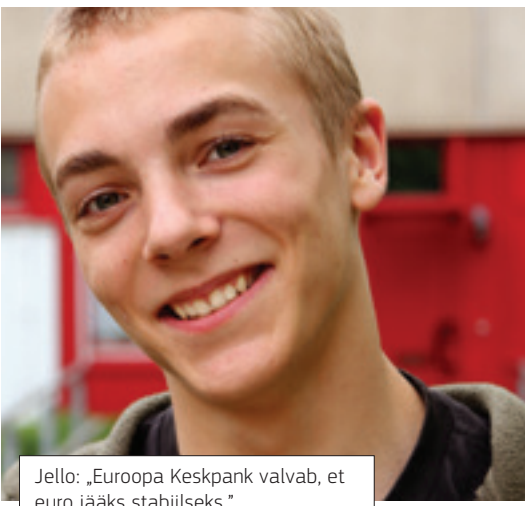
Suured liikmesriigid saadavad parlamenti rohkem liikmeid kui väikesed. Parlament ei saa teha ELi eest seaduse jõuga otsuseid üksinda: harilikult peab ta heaks kiitma Euroopa Liidu Nõukogu resolutsiooni, et see jõustuks. Seda nimetatakse kaasotsustamismenetluseks. Parlament peab oma hääletusega heaks kiitma ka Euroopa Komisjoni ja tal on õigus komisjon tagasi lükata. Lisaks kinnitab ta Euroopa Liidu eelarve. Ilma Euroopa Parlamendita – ja tema kaudu kodanike otsese esinduseta – ei saa Euroopas kuigi palju otsustada.

Veel üks tähtis ELi institutsioon on **Euroopa Komisjon**. Volinike kolleegiumi kuulub igast liikmesriigist üks liige, liikmed ei esinda komisjonis aga oma päritoluriigi seisukohti, vaid Euroopa Liidu ühishuve. Iga volinik vastutab konkreetse valdkonna eest (nagu ministridki) ja tema ametiaeg on viis aastat. Komisjoni presidendi (praegu Jean-Claude Juncker) kandidaadi nimetab Euroopa Ülemkogu, presidendi valib Euroopa Parlament. Euroopa Komisjon jälgib, et liikmesriigid peaksid kinni ühistest reeglitest. Seetõttu nimetatakse teda Euroopa aluslepingute täitmise järelvalvajaks. Ta juhib Euroopa Liitu nõukogu ja parlamendi ettekirjutuste järgi. Euroopa süsteemi eripära on see, et nõukogu ja parlament saavad otsuseid langetada ainult komisjoni ettepaneku alusel. Selline ettepanekute tegemise ainuõigus võimaldab Euroopa Komisjonil otsuseid mõjutada, kuna tema määrab kindlaks otsuste põhisisu.

Sellega tagatakse, et algusest peale arvestatakse Euroopa Liidu ühishuvidega. Nõukogu ja parlament võivad seejärel loomulikult ettepanekut muuta.

Tänaseks on olemas palju ühiseid õigusakte, mille ELi riigid on koostanud üheskoos. Arusaadavalt tekitab nende tõlgendamine ka vaidlusi. Peale selle on ikka ja jälle riike, kes teatud reeglitest kinni ei pea. Seetõttu on kõikidel asjaosalistel võimalus pöörduda **Euroopa Liidu Kohtu** poole. See koosneb ühest kohtunikust liikmesriigi kohta, kuid kohus teeb oma otsused sõltumatult, lähtudes Euroopa Liidu õigusest. Ta võib liikmesriigi õigusnormid tühistada, kui need on Euroopa õigusega vastuolus, ja määrata riigile trahvi, kui ta seadusest kinni ei pea.

Raha väärtust teavad kõik. Sellest ei piisa, et raha on: raha peab ka oma väärtuse säilitama. Selle üle valvab **Euroopa Keskpang (EKP)** – euroriikide ►

Jello: „Euroopa Keskpang valvab, et euro jääks stabiilseks.”

Motian: „Euroopa Komisjon juhib Euroopa Liitu ja teeb ettepanekuid Euroopa seaduste vastuvõtmiseks.”

► keskpank. See koosneb euro kasutusele võtnud riikide esindajatest. EKP reguleerib raharinglust ja kehtestab baasintressid.

Euroopa Liidu 2014. aasta eelarve on ligikaudu 135 miljardit eurot. Kui kulutatakse palju raha, on vaja ka jälgida, et seda tehtaks õiguspäraselt. **Euroopa Kontrollikoda** kontrollib, kas Euroopa

raha kulutatakse nõuetele vastavalt ja otstarbekalt. Nõnda hoolitseb ta tõhusa finantsjuhtimise eest. Iga liikmesriik lähetab kontrollikotta ühe esindaja.

Ülesanne

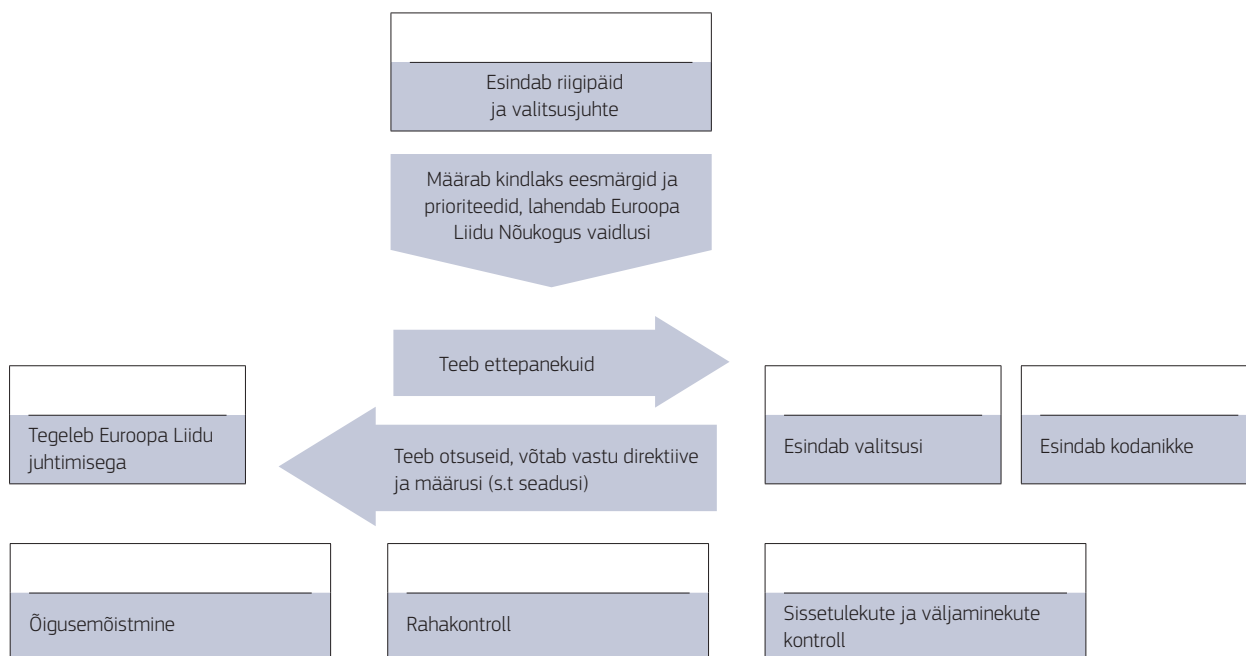
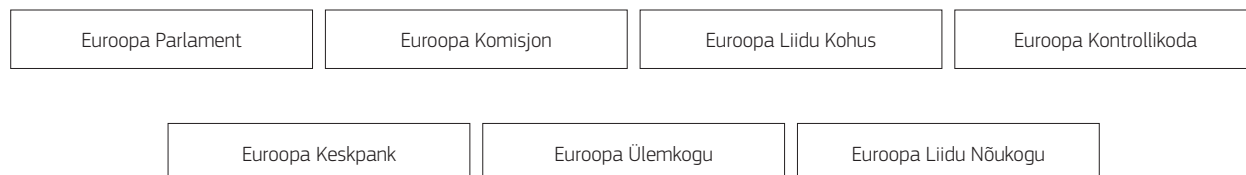
Kes teeb ELis mida?

Jutt institutsioonidest sai pikk, aga peame ju teadma, kes ELis mille eest vastutab. Pange end nüüd proovile: kas lugesite teksti tähelepanelikult? Tehke ristike selle institutsiooni kastikesse, mille kohta kirjeldus käib.

Kirjeldus	Euroopa Ülemkogu	Euroopa Liidu Nõukogu	Euroopa Parlament	Euroopa Komisjon	Euroopa Liidu Kohus	Euroopa Keskpank	Euroopa Kontrollikoda
Esitab ELi õigusaktide ettepanekud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koosneb ühest esindajast/liikmest iga liikmesriigi kohta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kehtestab baasintressid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kontrollib ELi kulutusi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Selle valib rahvas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Võtab vastu ELi seadused (määrused ja direktiivid)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Teeb üheskoos otsuse Euroopa Komisjoni presidendi kohta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Juhib ELi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Esindab kodanike huve	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Esindab liikmesriikide või nende valitsuste huve	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Otsustab Euroopa seaduste tõlgendamise üle	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kehtestab poliitilised suunised	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Euroopa Liidu organid

Kandke eri institutsioonide ülesanded diagrammile. Oleme teid juba natuke abistanud: teil tuleb ainult kastidesse õiged nimed paigutada.

Euroopa aluslepingud

► Euroopa Liit tugineb õiguslikult aluslepingutele, mille liikmesriigid on üksteisega sõlminud ja mis on ratifitseeritud riikide parlamentide poolt või rahvahääletustel. Aluslepingutes on reguleeritud, kuidas otsuseid tehakse, millised on institutsioonide volitused ja millistes valdkondades tegutsevad ELi riigid ühiselt. Järgmised aluslepingud on omakorda aluseks

ELi edasiarendamisele. Erinevatest aluslepingutest on võimalik välja lugeda, kuidas on muutunud Euroopa Liit. Praegune alus on Lissaboni leping, millele kirjutati alla 2007. aastal. Lissaboni leping jõustus 2009. aastal, kui kõik liikmesriigid olid selle ratifitseerinud.

Arutelu

Tuleme veel kord tagasi selle küsimuse juurde.

Kellele kuulub Euroopas võim? Arutage omavahel.

Kodanike mõju

► Liikmesriikide kodanikud mõjutavad seega ELi poliitikat kahel moel. Esiteks siis, kui nad valivad oma riigi parlamendi, mille põhjal moodustatakse valitsus. Valitsus on esindatud Euroopa Liidu Nõukogus. (Kui kokku saavad „kõige suuremad ülemused”, s.t riigipead ja valitsusjuhid, siis nimetatakse seda Euroopa Ülemkoguks.)

Teiseks mõjutavad kodanikud Euroopa poliitikat, kui nad valivad Euroopa Parlamenti.

Üksikkodanikul on samuti võimalik end kuuldavaks teha, kui ta tunneb, et teda on ebaõiglaselt koheldud, või kui tal on Euroopa vastu mõni kaebus. Selleks on ametis Euroopa Ombudsman – Euroopa kodanike esindaja. Ombudsmanile

võib kaebuse esitada iga ELi kodanik, näiteks e-posti teel. Kelle peale võib ombudsmanile kaebuse esitada? Millisel juhul saab ombudsman aidata? Nendele küsimustele saab vastuse ombudsmani veebilehelt

<http://ombudsman.europa.eu/home/et/general.htm>

Teised mõjutamisvõimalused

► Alates Lissaboni lepingu jõustumisest 2009. aastal on võimalikuks saanud Euroopa kodanikualgatus: üks miljon inimest ehk kõigest 0,2% ELi rahvastikust vähemalt ühest neljandikust liikmesriikidest (s.o seitsmest riigist) võivad nõuda Euroopa Komisjonilt, et ta teatava teemaga tegeleks ja esitaks õigusakti ettepaneku. Eeltingimuseks on loomulikult see, et teema kuulub ELi pädevusse.

Survet võib avaldada ka meelevaldustega, milles esitatakse ELi institutsioonidele nõudmisi. Olgu tegemist põllumeeste, ametiühingute või keskkonnaorganisatsioonidega – kõik võivad oma mure kuuldavaks teha. Lisaks tegutseb Euroopa Parlamendi juures petitsioonikomisjon.

Ülesanne

Otsige teavet Euroopa kodanikualgatusse kohta.

Euroopa kodanikualgatus annab võimaluse mõjutada vahetult seda, millega Euroopa Liit tegeleb. Millise algatuse tahaksite teie käivitada ja kuidas te seda teeksite? Teavet menetluse ja käimasolevate algatuste kohta leiate veebilehelt <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=et>

Mis on petitsioon?

Selgitage välja, mis on petitsioon ja kellel on võimalik parlamendi poole pöörduda. Siit leiate täiendavat teavet: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/00533cec74/Petitions.html>

Uurige järele, kas ka teie riigi parlamendi juures tegutseb petitsioonikomisjon.

Meie esindajad Strasbourgis ja Brüsselis

Euroopa Parlamendi liikmed on oma poliitiliste vaadete järgi ühinenud fraktsioonidesse. Mitte igas fraktsioonis ei ole liikmeid kõikidest riikidest. Selgitage välja, milliste teie riigi erakondade esindajad pääsesid viimastel valimistel Euroopa Parlamenti. Seejärel vaadake, millisesse Euroopa Parlamendi fraktsiooni nad kuuluvad.

Milline erakond on millises Euroopa Parlamendi fraktsioonis esindatud? Selle leiate kiiresti internetist aadressil <http://www.europarl.eu>

Euroopa Parlamendi fraktsioonid	Kui palju liikmeid on selles fraktsioonis?	Sellesse fraktsiooni kuuluvad minu riigi järgmise erakonna liikmed
 EPP – Euroopa Rahvapartei (kristlikud demokraadid)		
 S & D – Sotsiaaldemokraatide ja demokraatide fraktsioon Euroopa Parlamendis		
 ECR – Euroopa Konservatiivid ja Reformistid		
 ALDE – Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon		
 GUE/NGL – Euroopa Ühendatud Vasakpoolsete / Põhjamaade Roheliste Vasakpoolsete liitfraktsioon		
 GREENS/EFA – Roheliste / Euroopa Vabaliidu fraktsioon		
 EFDD – Vaba ja Otsedemokraatliku Euroopa fraktsioon		
NI Fraktsioonilise kuuluvuseta		

Ülesanne

Uurige järele, kes teie piirkonnast on Euroopa Parlamendi liige.

Millist erakonda ta esindab?

Väike Euroopa-teemaline viktoriin

Kes on Euroopa Parlamendi president?

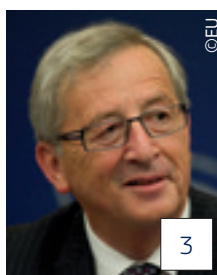
Kes on teised fotodel kujutatud inimesed?

Donald Tusk (Poola)

Jean-Claude Juncker
(Luksemburg)

Martin Schulz (Saksamaa)

Federica Mogherini (Itaalia)

Euroopa Parlamendi president

Euroopa Ülemkogu eesistuja

Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning Euroopa Komisjoni asepresident

Euroopa Komisjoni president

Nii toimib EL

► Oleme mõistnud, et Euroopa Liit ei ole riik nagu näiteks Leedu või Madalmaad, kuid on ka midagi enam kui Euroopa riikide nõrgalt seotud ühendus. ELi korralduse eripära väljendamiseks nimetavad juristid seda sageli organisatsiooniks *sui generis*. See tähendab ladina keeles „ainus omataoline“. ELi liikmesriigid jäävad küll suveräänseks ja sõltumatuks, kuid teatud valdkondades ühendavad nad oma pädevused, et sel viisil keeruliste küsimustega paremini toime tulla. Selleks on EL loonud oma institutsioonid, kellele antakse üle

mõningad volitused. Praktikas tähendab see seda, et teatavates ühist huvi pakkuvates küsimustes on võimalik teha otsuseid demokraatlikult Euroopa tasandil. Seetõttu ei ole EL liitriik nagu USA, aga siiski enam kui nõrgalt seotud ühendus nagu ÜRO.

ELis võetakse otsused vastu ühiselt: seda teevad Euroopa Ülemkogu kohtuvad riikide valitsused ning rahva valitud Euroopa Parlament. On ka valdkondi, kus nõukogu otsustab üksinda, eelkõige välispoliitikas. Euroopa Komisjon ajab ELi asju ja jälgib, et kõik Euroopa

aluslepingutest kinni peaksid. Vastasel juhul kaevatakse nad Euroopa Kohtusse ja viimane võib nõuda, et nad muudaksid oma käitumist. Euroopa Kontrollikoda valvab Euroopa institutsioonide nõuetekohase finantskäitumise üle. Igaüks meist võib esitada kaebuse Euroopa Ombudsmanile, kui ta tunneb, et mõni Euroopa institutsioon on teda halvasti kohelnud.

Millega EL õigupoolest tegeleb?

Räägitakse nii seda, et EL ei tee piisavalt palju, kui ka seda, et liit topib oma nina igale poole. Kellel on õigus? Millega EL õigupoolest tegeleb?

EL tegutseb mitmes poliitikavaldkonnas: majanduspoliitika, tarbijakaitse, välispoliitika, keskkonnakaitse, sise- ja õiguspoliitika ning veel paljud muud valdkonnad.

Vaatleme paari näidet nende valdkondade poliitikast, nii saate ettekujutuse, millega Brüsselis ja liikmesriikide pealinnades tegeldakse.

Ühtne turg

► Majandus- ja sotsiaalpoliitika kese on ühtne turg. See on ühine majandusruum, kus on tagatud niinimetatud neli põhivabadust:

- isikute vaba liikumine;
- kaupade vaba liikumine;
- teenuste vaba liikumine;
- kapitali vaba liikumine.

Vabadused Euroopa ühtsel turul

Isikute vaba liikumine puudutab meid mitmel viisil. Kui tahame teise ELi riiki puhkusele sõita, seal töötada või sinna elama asuda – olenemata sellest, kas kavatseme seal töötada või mitte –, on meil õigus seda teha. Ja kui tuleme välismaalt tagasi, saame ostud rahulikult kaasa võtta – nagu ka interneti teel teisest riigist osta. Selle tagab kaupade vaba liikumine. Aga mitte ainult kaupu, vaid ka teenuseid on võimalik pakkuda ja kasutada piiriüleselt – selle jaoks on olemas teenuste vaba liikumine. Kui keegi soovib paigutada oma raha koduriigi asemel mõnda teise ELi riiki, on tal ka see vabadus – selle tagab kapitali vaba liikumine.

Piirikontrollide kadumine

► Nordkapi neemelt Sitsiiliasse sõites võite passi rahulikult koju jätta. Niinimetatud sisepiiridel (näiteks Soome ja Eesti või Slovakkia ja Tšehhi Vabariigi vahel) ei ole ELis enam piirikontrolli.

Seda reisimisvabadust reguleerib Schengeni leping, millest on tänaseks saanud Euroopa aluslepingute osa. Ühendkuningriik ja Iirimaa ei ole Schengeni lepingu osalisriigid, küll aga Šveits, Liechtenstein, Norra ja Island, ehkki nemad ELi ei kuulu. Bulgaaria, Horvaatia, Küpros ja Rumeenia peavad läbima üleminekuperioodi, enne kui nad saavad lepingus osaleda.

Schengeni leping on oma nime saanud Luksemburgis asuva Schengeni linnakese järgi, kus see alla kirjutati.

Väike Euroopa-teemaline viktoriin

Mida teie jaoks konkreetselt tähendavad neli vabadust?

Paigutage näited õigesti ühtse turu nelja valdkonna juurde ja tähistage vastav ruut.

	Isikute vaba liikumine	Kaupade vaba liikumine	Teenuste vaba liikumine	Kapitali vaba liikumine
Võin osta Taanis auto ja selle tollimaksuta sealt ära tuua.	1	0	2	3
Võin ELi piires sõita, kuhu tahan.	9	6	3	7
Võin hoiustada oma raha Saksa pangas.	2	3	1	0
Võin õppida Ungaris.	5	1	0	9
Minu vanemad võivad lasta vannitoa remondi teha Portugali plaatijal.	4	3	1	7
Minu vanemad võivad saata mulle raha minu õppimiskohta Hispaanias.	1	2	3	9
Võin endale interneti teel tellida Rootsi kaupa.	4	5	1	2
Võin arhitektina töötada Maltal ja lasta Itaalias maju ehitada.	5	6	0	8

Arvud annavad kokku kuupäeva (kujul PPKKAAAA). Selgitage välja, mis kuupäev see on ja mis sellel päeval toimus.

.../.../....

EUROopa raha

► Alates 1999. aastast on Euroopas ühine vääring – euro. Leedu võttis 1. jaanuaril 2015 euro kasutusele ja seega on euro ühisrahaks 19 riigis. Need riigid moodustavad euroala, mida vahel kutsutakse ka eurosooniks. Eurot kasutab ühise vääringuna rohkem kui 333 miljonit ELi kodanikku – kaks kolmandikku kogu ELi rahvastikust.

Ühtsel turul saavad töötajad vabalt liikuda ning kaupu, teenuseid ja kapitali on võimalik mis tahes viisil vahetada. Ilma valuutabarjäärideta on meil kergem ettevõtjate ja tarbijate, töötajate ja FIE-dena ühtse turu eelistest osa saada. Kui arvutada samas vääringus, on lihtne teha sisseoste ja võrrelda hindu eri riikides. Eelkõige kasvava internetikaubanduse tõttu pakub see huvi ka inimestele, kes ei ela vahetult piiri ääres. Pakkumiste suurem läbipaistvus hoiab hindu ohjes, see aga on hea igaühe jaoks, kes oste teeb.

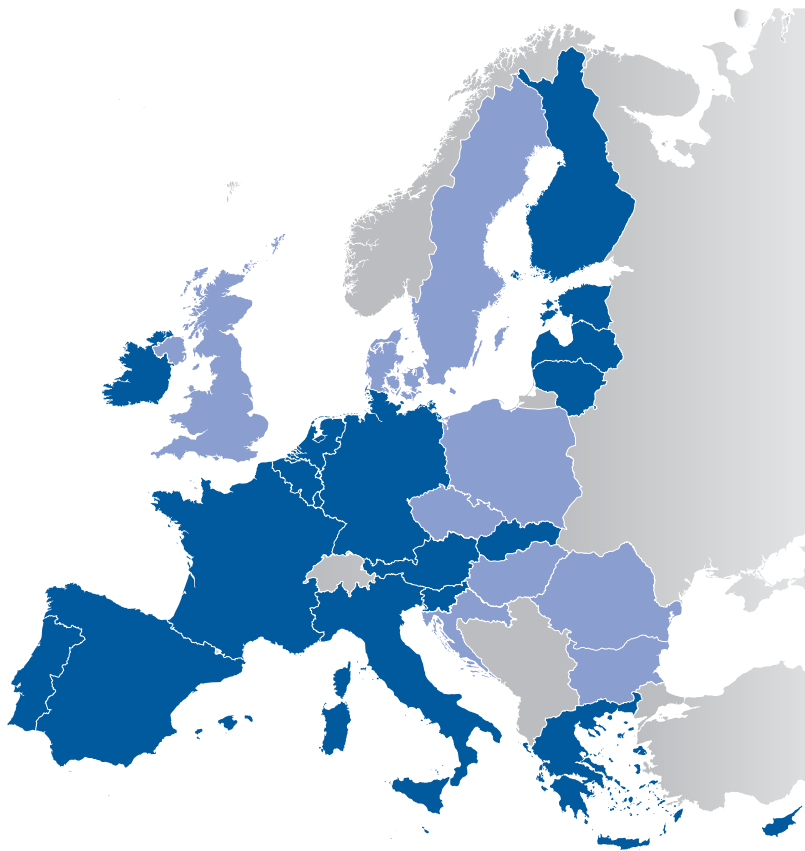
Veel üks ühisraha eelis seisneb selles, et teistesse riikidesse reisimisel ei ole vaja kõigepealt raha vahetada (ja ümber arvestada). See hoiab kokku nii raha kui ka aega. Ühisrahast saavad aga kasu ka ettevõtted, kuna neil on vaja arvutada ja arveid koostada ainult ühes vääringus ja puudub vahetuskursi kõikumise risk. Nende tehingukulude kadumine hoiab hindu ohjes. Ühisraha on toonud kaasa ka madalad intressimäärad, millest saavad ühtviisi kasu nii tarbijad kui ka ettevõtted. Nii jääb rohkem üle investeringuteks, mis viivad jällegi majanduskasvuni. Euroala tugevale majandusele tuginev stabiilne ELi ühisraha tugevdab Euroopa majanduslikku asendit maailmas.

Samal ajal kui ühtse turu moodustab kogu EL, kehtib euro ühisrahana ainult osas sellest – tõsi küll, üsna suures osas. Mõni riik ei taha euroalaga ühineda, teine pole täitnud rangeid ühinemiskriteeriume. Euroalaga ühineda soovival riigil ei tohi näiteks olla liiga palju võlgu. Inflatsioon ei tohi olla suurem kui 1,5 protsendipunkti üle kolme kõige paremaid tulemusi saavutanud liikmesriigi määra.

Neile selgetele nõuetele vaatamata sattus euroala 2010. aastal kriisi. See teema on väga keeruline, aga üldiselt võib öelda, et enamik probleeme tekkis seetõttu, et euroala riigid ei pidanud kinni üksteisega sõlmitud kokkulepetest ja võtsid liiga palju võlgu. EL tegeles ja tegeleb praegugi väga tõsiselt ühisraha ohustavate riskide tõrjumisega. Siia kuuluvad tagatised raskustes olevatele riikidele, et nad saaksid oma võlga rahvusvahelistel kapitaliturgudel vastuvõetavate intressimääradega refinantseerida. Euroala riigid on seetõttu stabiilsuse tagamiseks loonud 700 miljardi euro suuruse „päästepaketi“ (ESM = Euroopa stabiilsusmehhanism).

Samal ajal on euroala riigid võtnud endale fiskaalkokkuleppega kohustuse vähendada oma võlakoormat. Selle rahvusvahelise kokkuleppega on ühinenud ka mitu euroala-välist riiki. Lisaks võlgade vähendamisele soovitakse sellega suurendada ka euroala riikide ja ELi kui terviku konkurentsivõimet.

Ühisraha üks probleem oli ka selles, et pankade üle puudus piisav kontroll. Seetõttu tugevdas EL pangandusjärelevat, et pangad ei saaks spekulleerides terveid riike tasakaalust välja viia. Viimased aastad on olnud ühisraha jaoks rasked ja kriisi lahendamine on nõudnud suuri jõupingutusi. Ent samas ►

■ ELi liikmesriigid, kus 2015. aasta jaanuari seisuga on kasutusel euro

■ ELi liikmesriigid, kus eurot ei ole kasutusel

► on see näidanud euroala riikide otsustavust ühisraha stabiilsena hoidmisel.

Euroopa majanduspoliitika

Euroopa Liidu majanduse tugevdamiseks ja ergutamiseks on Euroopa Komisjon koostanud majanduskasvu ja tööhõive strateegia „Euroopa 2020”. Selles on muu hulgas ette nähtud investeeringud haridusse ja teadusuuringutesse. Need investeeringud peavad kaasa aitama sellele, et Euroopa kuuluks ka tulevikus maailma kõige uuendusmeelsimate piirkondade hulka. Eesmärk on tugevdada majandust ja tööstust, mis

ei pea mitte üksnes olema konkurentsivõimelised, vaid ka võimalikult vähe kahjustama keskkonda. Teised eesmärgid on töökohtade loomine ja vaesuse vähendamine ELis. Kuna Euroopa Liit peab end jagatud väärtuste ühenduseks ning on pühendunud võrdsuse ja solidaarsuse põhimõtetele, on talle tähtis, et majanduskasvust saaksid osa kõik eurooplased.

Otsuste tegemine euroalal

Tavaliselt teevad ELis otsuseid kõik liikmesriigid üheskoos. Aga on ka küsimusi, mis puudutavad eriti neid riike,

kus on kasutusel ühisraha euro. Nende maade ministrid saavad korrapäraselt kokku eurorühmas ja otsustavad, mida on vaja ühises euroalas teha. Need otsused mõjutavad loomulikult ka teisi Euroopa Liidu riike, kes eurot (seni) ei kasuta, kuid keda see puudutab seoses ühtse turuga.

Ülesanne

Kes peaks ühisrahaga seotud otsuseid vastu võtma?

Eurorühma otsuste kohta Euroopa Liidus on erinevaid arvamusi:

- „Väga õige, et euroala riigid teevad isekeski kõik otsused, millega tagatakse ühisraha julgeolek ja stabiilsus. Nii see on ja peab jääma.”
- „Euroala riigid ei pea otsustama mitte ainult otseseid rahapoliitilisi küsimusi, vaid ka euroala kui terviku majanduse tulevikku puudutavaid küsimusi. Nemad on ELi tuumikrühm ja peaksid kõiki ühise euromajandusega seotud küsimusi ise otsustama. See puudutab näiteks makse, tööhõivet ja sotsiaalkindlustust. Nii peaks see olema isegi juhul, kui otsused mõjutavad teisi Euroopa Liidu riike. Kui nemad tahavad kaasa rääkida, võivad nad ju alati euroalaga ühineda.”
- „Ei saa nii olla, et 19 riiki otsustavad üksinda kogu euroala eest. EL otsustab ka palju teisi asju, mis ei puuduta kõiki: näiteks Läänemere või Vahemerega seotud küsimusi. Sellele vaatamata hääletavad selle üle kõik. Enamik ELi riikidest soovib mõne aasta pärast rahaliiduga ühineda, seepärast peab neil juba praegu olema võimalik sel teemal kaasa rääkida.”

Mida arvate teie? Arutage rühmades erinevaid seisukohti ja üritage jõuda ühisele arvamusele, mida arutate seejärel teiste rühmadega! Rohkem teavet euroala toimimise kohta leiate veebilehelt <http://eurozone.europa.eu/>

Väike Euroopa-teemaline viktoriin

Millised riigid kuuluvad euroalasse? Tähistage need ristiga!

Austria	Belgia	Bulgaaria	Horvaatia
Küpros	Tšehhi Vabariik	Taani	Eesti
Soome	Prantsusmaa	Saksamaa	Kreeka
Ungari	Iirimaa	Itaalia	Läti
Leedu	Luksemburg	Malta	Madalmaad
Poola	Portugal	Rumeenia	Slovakkia
Sloveenia	Hispaania	Rootsi	Ühendkuningriik

Kliimamuutuste leevendamine

► Kliima muutub ja atmosfäär soojeneb. See mõjutab negatiivselt meie ilma: sagedamini esineb torme ja üleujutusi, suved on kuumemad, Aafrikas ja Lõuna-Euroopas laienevad kõrbed, polaaralade jää sulab ja terved saared jäävad vee alla – me ei saa jääda selle suhtes ükskõikseks. Kliimamuutused tulenevad suure osas saasteainete heitkogustest tööstusriikides. Kahjuks ei ole võimalik seda protsessi enam tagasi pöörata, seda tähtsam on aga temperatuuri tõusu pidurdamine. Kas see õnnestub, selgub eelseisvatel aastatel. Seetõttu on kiire ja järjekindel tegutsemine eriti oluline. Ükski riik ei suuda kliimamuutusi üksinda peatada.

Euroopa Liit on aastaks 2020 püstitanud kaugeleulatuvad kliima- ja energiaeesmärgid:

- vähendada 20% kasvuhoonegaase;
- suurendada taastuvenergia (tuul, päike, biokütused) osatähtsust 20%-ni;
- säästa 20% energiat.

Euroopa on seega suunanäitaja, kes püüab veenda ka teisi suuri saastajaid ja energiatarbijaid, nagu USA ja Hiina, võtma osa vastutusest endi kanda.

Ülesanne

Kas peate seda poliitikat õigeks?

Milliste alljärgnevate arvamustega nõustute?

	Nõustun täiesti	Nõustun osaliselt	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse
EL peaks oma saasteainete heitkoguseid vähendama ainult juhul, kui seda teevad ka teised.	☐	☐	☐	☐
EL peaks oma eesmärgid saavutama iga hinnaga.	☐	☐	☐	☐
EL peaks seadma endale veelgi kaugemale ulatuvad eesmärgid.	☐	☐	☐	☐
Ei maksa selle teemaga üle pingutada. Kui lähebki paar kraadi soojemaks, ei ole see traagiline.	☐	☐	☐	☐
ELi riigid ei saavuta oma eesmärgid niikuinii, sest neid ei huvita ühiste eesmärkide saavutamine. Neid huvitab ainult see, mis toimub oma riigis.	☐	☐	☐	☐
Kliimamuutuste leevendamine ei tohi toimuda töökohtade arvelt.	☐	☐	☐	☐
Me ei tohiks lasta teadlastel dikteerida endale eesmärgid, vaid peaksime leevendama kliimamuutusi nii palju, nagu seda endale lubada saame, ilma et see meile kahju teeks.	☐	☐	☐	☐
Kliimamuutuste leevendamine loob uusi töökohti. Sellest saavad kasu ettevõtted ja töötajad. Ka seetõttu peaksime selle valdkonnaga tegelema.	☐	☐	☐	☐

Ühine õigusruum

► Euroopa on juba ammu ühtne territoorium. Paljud inimesed reisivad üle ELi sisepiiride, et kusagil mujal elada või töötada või lihtsalt ringi vaadata. Nad tutvuvad, jäävad paigale, loovad pere. Kahjuks lähevad asjad vahel viltu, nii et peab laskma end lahutada. Siis on ühtaoliste õigusnormide olemasolu tähtis, sest tegemist on elatise maksmise ja hooldusõigusega. Kui austerlasest mees ja luksemburglasest naine elavad Itaalias ja lasevad end seal lahutada, ei ole neil võimalik oma riigi õigusele tugineda. Seetõttu on oluline ELi riikide koostöö tsiviilõiguse valdkonnas. See

reguleerib ka pärandiküsimusi ja paljusid teisi meie igapäevaeluga seotud asju.

Avatud piiride üle rõõmustavad ka kurjategijad: nad arvavad, et pääsevad sel viisil õigusemõistmisest. Selles osas nad aga eksivad, sest tänaseks teevad politsei- ja õiguskaitseasutused tihedat koostööd, mida koordineerib Europol – Euroopa Politseiamet.

Euroopa põhiõigused

Inim- ja põhiõigused on kõikides ühiskondades kõige tähtsamad, kuna puudutavad kõiki kodanikke. ELis,

demokraatlike riikide ühenduses, on põhiõigused riiklikul tasandil enamasti põhiseadusega kaitstud. Kuna Euroopa Liit võtab aga ise vastu seadusi ja määrusi, mis inimesi puudutavad, siis on oluline, et olemas on ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta. See on osa Lissaboni lepingust. Teksti leiate siit:

<http://europa.eu/!Yu64gn>

Ülesanne

Lugege Euroopa põhiõiguste hartat ja võrrelge seda oma riigi põhiseadusega.

Mis on sarnast? Mis on kirjas ainult põhiõiguste hartas? Mis puudub põhiõiguste hartast? Koostage ülevaatlik loetelu.

Arutelu

Arutelu Euroopa Liidu põhiõiguste harta teemal

Kui oluline on Euroopa Liidu põhiõiguste harta? Kas seda on lisaks riiklikele põhiseadusest tulenevatele õigustele tõesti vaja? Kui teie peaksite kirjutama põhiõiguste harta, mis oleks selles teisiti? Mida lisaksite? Mis jääks välja?

Arutage neid küsimusi väikestes rühmades ja võrrelge pärast tulemusi.

Euroopa poliitika puu

Euroopa poliitika puul on palju lehti. Siin on nimetatud mõned poliitikavaldkonnad, kus liikmesriigid ELi raames koostööd teevad.

Paigutage lehed erinevate poliitikavaldkondadega nii, et nad ripuvad õige oksa küljes.

Reisimisvabadus (Schengen)	Ühised keskkonnakannormid	Ühisraha	Taastuvenergia	Ühine välispoliitika	Ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika	Ühine varjupaigapoliitika
Maaelu areng	Ühtne turg	Kliimamuutuste leevendamine	Toidu märgistamine	Kohustuslikud toidustandardid	Mobiilside rändlustasude alandamine	
Kuritegevuse tõkestamine	Struktuuripoliitika piirkondade toetamiseks	Kohustuslikud sotsiaalkaitse miinimumnormid	Koostöö tsiviil- ja kriminaalmenetlustes			

Euroopa läheb edasi: Euroopa Liidu laienemine

Eli laienemise tähistamine Berliinis Brandenburi värava juures. Saksamaa pealinnas tõusid 1. mail 2004 taeva poole sajad sinised õhupallid kirjaga „Euroopa”. Nii öeldi tere tulemast Eestile, Küprosele, Leedule, Lätile, Maltale, Poolale, Slovakkiale, Sloveeniale, Tšehhi Vabariigile ja Ungarile.

Euroopa Liidu asutasid kuus riiki, kuid see oli algusest peale mõeldud kogu Euroopa jaoks, seega avatud uutele liikmetele.

Täna kuulub ELi 28 liiget ja järgmised juba ootavad ukse taga. Mis teeb ELi teiste riikide jaoks nii ligitõmbavaks? Kuidas kulgeb laienemisprotsess edasi? Neid küsimusi arutamegi selles peatükis.

ELi põhimõtted

► Juba 1957. aastal sõlmitud Rooma lepingutes, millega kutsuti ellu Euroopa Majandusühendus ja Euroopa Aatomienergiaühendus, oli preambulis (s.t lepingu eessõnas) kirjas:

„OLLES OTSUSTANUD niiviisi oma ressursse ühendades säilitada ja tugevdada rahu ja vabadust ning kutsudes teisi samu ideaale järgivaid Euroopa rahvaid üles nende jõupingutustega ühinema /---/”

Täna kõlab Euroopa Liidu lepingu artikkel 49 nii:

„Liidu liikmeks astumise avalduse võib esitada iga Euroopa riik, kes austab artiklis 2 osutatud väärtusi ning võtab endale kohustuse neid edendada.”

Euroopa Liidu lepingu artikkel 2:

„Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mitte-diskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.”

Rooma leping kuut asutaja-liikmesriiki esindavate valitsusjuhtide ja riigipeade allkirjadega.

Ülesanne

Kes võib liikmeks saada?

Mida artiklis 2 loetletud põhimõtted tegelikkuses tähendavad? Mida peab tegema riik, kes soovib saada ELi liikmeks, ja mida mitte mingil juhul? Mida arvate teie?

Riik, ...	võib saada ELi liikmeks	ei või saada ELi liikmeks
... kes ei taga ajakirjandusvabadust, ...	☐	☐
... kus kehtib surmanuhtlus, ...	☐	☐
... kes lubab kodanikel valitsuse vastu meelt avaldada, ...	☐	☐
... kus valitakse korrapäraselt parlamenti, ...	☐	☐
... kus president valitseb kuni oma surmani ja tema asemel asub ametisse tema poeg või tütar, ...	☐	☐
... kus geidel ja lesbidel on samad õigused nagu heteroseksuaalidel, ...	☐	☐
... kus poliitikat määrab armee juhtkond, kes võib sisepoliitikasse sekkuda ka sõjalise jõuga, ...	☐	☐
... kus inimesed loetakse süütuks seni, kuni kohus on nende süü tõestanud, ...	☐	☐
... kus on ainult üks partei, kes on seetõttu ka alati võimul, ...	☐	☐
... kes kaitseb vähemusi ka siis, kui enamus avaldaks vähemustele hea meelega rohkem survet, ...	☐	☐

Kust kulgeb Euroopa piir?

► Küsimusele Euroopa piiride kohta ei ole võimalik geograafiliselt vastata. Eelkõige ida- ja kagusuunas ei ole Euroopal selget piiri. Ka geograafide seas oli ja on erinevusi selles, kus Euroopa lõpeb. Geograafia ajaloos on piire ikka ja jälle täiesti erinevalt tõmmatud, olenevalt sellest, millistest eeldustest teadlane on lähtunud.

Seega ei tule Euroopa avastamiseks vaadata mitte kaardile või gloobusele, vaid endasse: meil on oma ettekujutus. See on selge seal, kus maailmajaol on selged looduslikud piirid: põhjas ja

läänes. Island kuulub meie arusaamise kohaselt vastuvaidlematult Euroopasse. Tegelikult asub see maismaast kaugel eemal, Atlandi ookeani põhjaosas.

See, et Ühendkuningriik ja Iirimaa kuuluvad Euroopasse, on meie jaoks iseene-sestmõistetav. La Manche'i väin Prantsusmaa (ja seega mandri) ja Ühendkuningriigi vahel on sellele vaatamata laiem kui Hispaaniat ja Marokot eraldav Gibraltarit väin.

Terminil „Euroopa” ei ole lihtsat ja ajas muutumatut definitsiooni. See ühendab endas geograafilisi, ajaloolisi ja kul-

tuurilisi elemente, mis kõik koos moodustavad Euroopa identiteedi. Meie arusaam sõltub meie ühistest kogemustest, ideedest, väärtushinnangutest ja ajaloolistest suhetest, mis võivad kõik aja jook-sul muutuda.

Ülesanne

Kus lõpeb Euroopa?

Riik, kes soovib Euroopa Liitu astuda, peab olema demokraatlik. Aga lisaks peab ta olema ka Euroopa riik.

Kust kulgeb Euroopa piir? Võtke maakaart või atlas ja määrake Euroopa piirid! Mis on need kriteeriumid, mille järgi otsustate, kas riik kuulub Euroopasse või mitte? Kus asub Türgi? Kas Island kuulub Euroopasse? Kuidas on Gruusiaga? Või Gröönimaaga? Ja kuidas on lood Marokoga?

Kui olete Euroopa piirid enda jaoks kindlaks määranud, lugege parempoolset teksti!

Geograafia

Ajalugu

Erinevused

Ühisjooned

Muusika

Kino

Kirjandus

Toit

Jook

Vabadus

Vaba aeg

Majandus

Reisimine

Haridus

Probleemid

Tulevikuoootused

Ülesanne

Reis Austraaliasse

Kujutage endale ette, et sõidate õpilasvahetuse käigus Austraaliasse. Austraalia on kaugel ja ei kuulu kindlasti Euroopasse. Teie uudishimulikud kaasõpilased paluvad teil pidada klassis lühiettekande teemal „Mis on Euroopa?”.

Valmistage selline ettekanne väikeses rühmas ette. Teil on ettekandeks ainult viis minutit, seega peate keskenduma kõige olulisemale ja huvitavamale. Kuidas selgitada endavanustele austraallastele, mis on Euroopa?

Looge neile ettekujutus Euroopast. Milline on see eriline ellusuhtumine, millest te aru saate, et olete eurooplased? Mis teile Euroopas meeldib ja mis mitte?

Siin on väike märksõnade loetelu. Mõelge, milliseid punkte tahate oma ettekandesse võtta ja milliseid mitte. Ja pidage meeles, et viis minutit ei ole pikk aeg.

Lääne-Balkani riigid

► Horvaatia ühines ELiga 2013. aasta 1. juulist. Euroopa Liiduga ühinemise kandidaatriikideks on põhimõtteliselt tunnustatud ka teised Lääne-Balkani riigid. Need on Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Montenegro ja Serbia.

Kõik need riigid peale Albaania kuulusid Jugoslaaviasse, mis 1990ndatel aastatel kohati ägedate lahingute käigus lagunes. Serbia ja Montenegro olid kuni 2006. aastani üks riik ja lahkesid seejärel rahumeelselt. Kosovo Serbiale kuulumise üle puhkes 1998/99. aastal vägivaldne konflikt, mis lõpetati viimaks NATO rünnakuga Serbia vastu. Seejärel anti Kosovo ÜRO halduse alla ja 2008. aastal kuulutas ta end iseseisvaks.

EL näeb parima võimalusena selles piirkonnas püsiva rahu tagamiseks nende riikide ühinemist ELiga. Seda kinnitasid riigipead ja valitsusjuhid 2003. aastal Kreekas Thessaloníki konverentsil. Kosovot ei ole viis ELi riiki siiski rahvusvaheliselt tunnustanud.

Pikk tee ELiga ühinemiseni

Lääne-Balkani riikidel seisab enne ELiga ühinemist ees pikk tee.

Esmalt peavad nad sõlmima Euroopa Liiduga stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu, mis kohustab neid läbi

viima konkreetseid reforme. Selle lepingu peavad seejärel ratifitseerima kõik liikmesriigid ja loomulikult ka vastav partnerriik. Ratifitseerimine tähendab, et parlamendid peavad oma nõusoleku andma.

Pärast seda tuleb leping ellu viia (rakendada). Kui see on tehtud, võivad riigid esitada Euroopa Liiduga ühinemise taotluse. Kui Euroopa Komisjon esitab selle kohta positiivse arvamuse, nimetab Euroopa Ülemkogu – ELi riigi- ja valitsusjuhid – need riigid kandidaatriikideks.

Pärast edasiste reformide läbiviimist võivad alata ühinemisläbirääkimised. Seal arutatakse, kui kiiresti suudavad kandidaatriigid ELi ühise õigustiku üle võtta.

Kui läbirääkimised on edukalt lõpetatud – see võtab tõenäoliselt mitu aastat aega –, peavad kandidaatriik ja kõik ELi liikmesriigid ratifitseerima ühinemislepingu. Mõnes riigis toimub see rahvahääletuse teel. Nõusoleku peab andma ka Euroopa Parlament. Alles seejärel saavad kandidaatriikidest Euroopa Liidu liikmed.

Kui kaugele on need riigid jõudnud?

Lääne-Balkani riigid on oma teel erineval kaugusel. Läbirääkimised **Horvaatiaga** tipnesid riigi ühinemisega ELiga 1. juulil 2013. **Montenegroga**

peetakse ühinemisläbirääkimisi alates 2012. aastast. **Endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik** on ametlikult ühinemiskandidaat, aga läbirääkimised ei ole veel alanud. Samas olukorras on ka **Serbia** ja Albaania. Ülejäänud riike (Bosnia ja Hertsegoviina ning Kosovo) peetakse seni „potentsiaalseteks kandidaatriikideks”. **Bosnia ja Hertsegoviinaga** on stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping samuti allkirjastatud, aga see ei ole veel jõustunud. **Kosovo** demokraatlikku arengut toetab ELi missioon.

Ülesanne

Mis asub kus?

Kandke kaardile riikide nimed ja pealinnad. Võite abiks võtta brošüüri tagaküljel oleva kaardi.

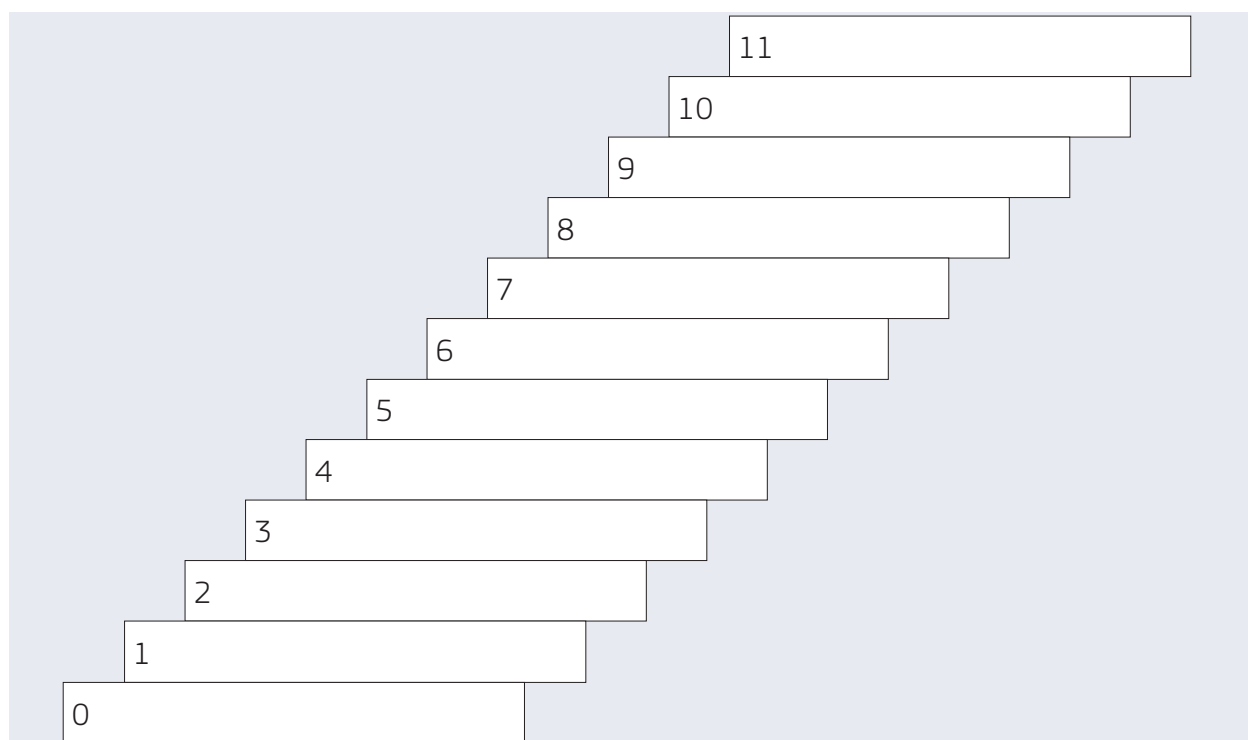
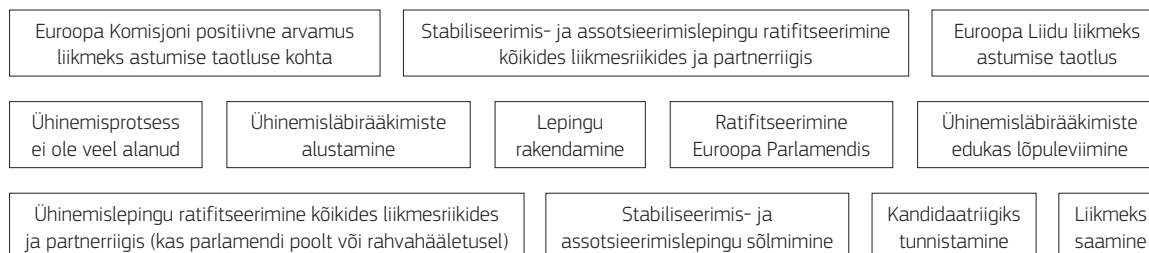

Ülesanne

ELi liikmeks saamise astmed

Kas lugesite kokku, mitu astet peavad Lääne-Balkani riigid läbima, enne kui nad saavad ELi liikmeks?

Koostage alljärgnevatest astmetest õigesti trepp, mis viib riigid ELi.

Ülesanne

Millistel astmetel paiknevad Lääne-Balkani riigid?

Märkige vastav number kastikesse.

	Albaania
	Bosnia ja Hertsegoviina
	Horvaatia
	Endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik
	Kosovo
	Montenegro
	Serbia

Türgi

- ▶ Türgi on ELi liikmekandidaat. See riik on paljudes valdkondades ELi lähedane partner. EL on näiteks Türgi suurim kaubanduspartner. Tihe koostöö ELiga algas ligikaudu 50 aastat tagasi. Alates 1995. aastast kehtib Türgiga tolliliit. Tegelik ühinemisprotsess algas 1999. aastal ja seda toetasid ühehäälselt kõik liikmesriigid. Täna ollakse eriarvamustel selles, kas menetlus viib lõpuks ühinemiseni. ELi liikmeks saamine on Türgi jaoks endiselt strateegiline eesmärk.

Mis saab edasi?

- ▶ Ilmselt on laienemisdebat kõikide muud kui lihtne. Ühelt poolt ei ole Euroopa Liit end kunagi suletud klubiks pidanud, vaid on alati tahtnud olla avatud kõikidele Euroopa riikidele.

Uute liikmete vastuvõtmine tagas minevikus Euroopas rahu ja stabiilsuse. Pärast raudse eesriide langemist ja Nõukogude Liidu kokkuvarisemist õnnestus ELil oma laienemispoliitika abil laiendada demokraatia ja turumajanduse ala Kesk- ja Ida-Euroopa riikidesse. Nüüd on ELi liikmete seas üheksa

endisesse Nõukogude blokki kuulunud riiki pluss Sloveenia ja alates 2013. aastast ka Horvaatia. Kaks viimati nimetatud riiki kuulusid varem Jugoslaaviasse, mis samuti lagunes. ELi liikmeks on saanud ka kaks Vahemere saareriiki: Malta ja Küpros.

Teiselt poolt ei ole selge (ja seda polegi võimalik lõplikult otsustada), kus Euroopa lõpeb, kui kaugele peaks minema poliitika, mis lubab riikidele liikmeks saamist ja mille alusel nad lõpuks liikmeks võetakse.

Seda poliitikat jätkatakse endise Jugoslaavia riikide ja Albaania suhtes, mis samuti kuulub piirkonda, mida nimetame täna Lääne-Balkaniks, ning Türgi suhtes. Neil on liikmeks saamise perspektiiv, isegi kui mõne riigi puhul võib selle teostumine kaua aega võtta.

E

Euroopa maailmas

Meie, eurooplased, ei ole maailmas üksi. Me ei moodusta isegi suuremat osa maailma rahvastikust – kaugeltki mitte. Seetõttu ei saa me tegelda ainult iseendaga, vaid peame suunama oma tähelepanu ka teistele maailmajagudele. Vajame neid partneriks meie endi hea käekäigu pärast, kuna nad ostavad meie kaupu ja pakuvad meile müügiks omi ning varustavad meid toorainetega, mida meil ei ole.

Aga on ka probleeme, mis ei tohi jätta meid ükskõikseks: sõjad ja mahajäämus võtavad paljudelt inimestelt võimaluse elada inimväärset elu. Ka keskkonnasaaste ja kliimamuutused ei jää Euroopa Liidu piiridel seisma.

Ülesanne

Maailmajaod

Kui Antarktika kõrvale jätta, võib maailma jagada kuueks maailmajaoks: Aafrika, Aasia, Austraalia ja Okeania, Euroopa, Põhja-Ameerika ja Lõuna-Ameerika. On ka teisi võimalusi: näiteks liidetakse Põhja- ja Lõuna-Ameerika Ameerikaks või Euroopa ja Aasia Euraasiaks. Meie jääme siin siiski kuue maailmajaoo juurde (ilma Antarktikata). Otsige välja puuduv teave ja kandke see tabelisse.

Maailmajagu	Pindala	Protsent maakera pindalast	Rahvaarv	Koht rahvaarvu alusel	SKP (*) inimese kohta (USA dollarites)	Koht SKP (*) alusel
Aafrika						
Aasia						
Austraalia ja Okeania						
Euroopa						
Põhja-Ameerika						
Lõuna-Ameerika						

(*) SKP on sisemajanduse koguprodukt.

Euroopa huvid maailmas

► Euroopa on seega suhteliselt väike, aga majanduslikult tähtis maailmajagu. Sellest tulenevad ka meie kohustused ja huvid, mida tahame oma suhetes teistega ellu viia.

ELil on rahvusvahelises poliitikas mitu eesmärki:

- Ta kaitseb Euroopa huve ja tõkestab terrorismi, organiseeritud kuritegevust ja ebaseaduslikku sisserännet.
- Ta annab panuse elamisväärse keskkonna säilitamisse (kliimapoliitika ja keskkonnakaitse).

- Ta mõjutab teisi riike, et need sõlmiksid ja säilitaksid rahu (nt Lähis-Idas või Aafrikas).
- Ta aitab teistel riikidel areneda ning saada üle vaesusest, kirjaoskamatuses ja mahajäämusest.
- Ta seisab kogu maailmas demokraatia ja õigusriigi eest.

Ülesanne

Ülemaailmsed probleemid

Euroopa Liit leppis 2003. aasta lõpus kokku julgeolekustrateegias, milles on määratud kindlaks kõige olulisemad küsimused. Selles on nimetatud ülemaailmsed probleemid, mis ELi ees seisavad. Heitke pilk probleemidele ja paigutage Euroopa julgeolekustrateegiast võetud lahendusettepanekud eri valdkondade juurde.

Ülemaailmne probleem	Kavandatud lahendus
Sõjad ja sisekonfliktid	
Vaesus	
Haigused	
Mahajäämus arengus	
Ressursinappus	
Euroopa energiasõltuvus	
Euroopa rahvastiku vananemine	
Terrorism	
Massihävitusrelvade levik	
Organiseeritud kuritegevus	
Looduskeskkonna ohustamine	

Lahendusettepanekud Euroopa julgeolekustrateegiast

Arenuubi Aafrikale	Vähearenenud riikide võlgade vähendamine	Demokraatia toetamine teistes riikides	Maailma veevarude kaitse
Tervishoiusüsteemide loomine vähearenenud riikides	Võitlus rahvusvahelise terrorismi vastu	Kliimamuutuste leevendamine	Rahuvalve sõjalise sekkumise kaudu
Rahvusvahelised relvastuskontrolli- ja desarmeerimiskokkulepped	Dialog islamimaailmaga	Euroopa piire ületav energiakoostöö	Juhtitud sisseränne
Võitlus ookeanide reostamise vastu	Rahvusvaheline politseikoostöö	Euroopa turgude avamine arengumaade toodetele	Küberjulgeolek

„Kindluslinn Euroopa”?

► Euroopa Liidus on oluliseks teemaks migratsioon ehk ränne. Sõna „ränne” tähendab olukorda, kui inimesed lahkuvad ühest kohast, et kusagile mujale elama asuda. Tegelikult keerleb meie avalik arutelu ikkagi immigratsiooni, s.t sisserände ümber. On olemas seaduslik sisseränne Euroopa Liidu liikmesriikidesse, s.t inimesed ELi mittekuuluvatest riikidest tulevad täiesti ametlikult ja loa alusel, et siin töötada, õppida või lihtsalt (näiteks ELi kodaniku abikaasana) elada. Paljud neist tulevad, sest loodavad, et elu Euroopa Liidus on parem. Nad on meie jaoks ka olulised, seetõttu kutsume neid aeg-ajalt otse. Sisserändajad toovad nimelt kaasa oma oskused ja valmisoleku neid siin majanduses rakendada. Meie jaoks on oluline eeskätt noorte sisseränne, sest meie ühiskond muutub keskmiselt üha vanemaks, mis omakorda toob kaasa probleeme pensioni- ja sotsiaalkassade jaoks.

Et väljastpoolt ELi pärit kvalifitseeritud töötajatel oleks kergem Euroopa Liitu ümber asuda, on kasutusele võetud nn sinine kaart, millega võib ELis töötada 1–4 aastat. Seni on enamik hea haridusega kolmandatest riikidest pärit rändajaid läinud USAsse.

Seadusliku ja soovitud sisserände kõrval on olemas ka ebaseaduslik sisseränne, s.t inimesed tulevad siia ilma loata. Nad rikuvad sellega ELi riikide seadusi, kuid nad on ise sageli ohvrid, kellelt kuritegelikud jõugud võtavad nende salaja Euroopasse toimetamise eest viimse kui sendi. Paljude inimeste jaoks siin maailmas näeb Euroopa välja nagu paradiis, kuhu nad üritavad pääseda. Laialdaselt on tuntud fotod aafriklastest, kes saadetakse kaluripaates merele, kust Itaalia, Malta või Hispaania piirivalvelaevad nad üles korjavad.

Keegi ei tea, kui palju inimesi elab Euroopas ebaseaduslikult. Euroopa Komisjoni hinnangute kohaselt võib see arv olla 4,5 miljonit.

Euroopa Liit teeb suuri jõupingutusi ebaseadusliku sisserände tõkestamiseks. Siia kuuluvad tugevdatud kontrollvälispiiridel ja tihedam koostöö päritoluriikidega. Samal ajal tehakse intensiivselt tööd, et luua ELi mittekuuluvate riikide kodanikele seaduslikke võimalusi ELi tulemiseks ja siin elamiseks. Arengukoostöö kaudu maailma vaesemate riikidega proovib EL aidata kaasa sellele, et riikides, kust ebaseaduslikud sisserändajad tulevad, paraneksid elutingimused niivõrd, et inimesed ei peaks enam oma riigist lahkuma.

EL ja tema koostööpartnerid

► ELil on sidemed paljude maailma riikidega, sealhulgas Aafrika ja Ladina-Ameerika arengumaade ning Aasia suurte ja väikeste riikidega. Siin ei ole mahti pikemalt rääkida, aga rohkem võite lugeda Euroopa Liidu veebilehelt

http://eeas.europa.eu/index_et.htm

ELi välispoliitika oluline raskuspunkt on arengukoostöö Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikidega (AKV riigid). AKV riikidega, keda praeguseks on 79, sõlmitakse

majanduspartnerluslepingud, mis peavad riikidel aitama maailmamajandusega lõimuda ja oma riigis tulemuslikult vaesuse vastu võidelda.

Euroopa Liit koos oma liikmesriikidega on kogu maailmas suurim arenguabi andja. Üle poole vaestele riikidele antavast rahast tuleb EList. Arengupoliitika tähendab siiski enam kui puhas vesi ja teekattega teed: EL soodustab arengut ka kaubanduse kaudu, avades oma turud ekspordile arengumaadest ja julgustades neid omavahelist kaubandust tihendama.

ELi arengukoostöö

Allpool näete ELi arengukoostöö erinevaid valdkondi. Paigutage fotode numbrid pildiallkirjade ja nende juurde kuuluvate arengukoostöö meetmete juurde. NB! Kokku kuuluvad fotoallkirjad ja meetmed ei ole tingimata kõrvuti.

Nr	Pildiallkiri	Nr	Meede
☐	Meditsiiniasutuste toetamine kiirabiautodega Lõuna-Aafrika Vabariigis	☐	Inimõiguste ja demokraatia edendamine
☐	Metsatöölise koolitamine Paapua Uus-Guineas	☐	Taristu laiendamine
☐	Riisi transportimine Sansibari sadamasse, et see puudust kannatavatele inimestele jagada	1	Taastuenergia/energiavarustuse edendamine
☐	Maamiinide kahjutuks tegemine Laoses	☐	Veevarud
☐	Kaevude ehitamine Bangladeshis Dhakas	☐	Konfliktide lahendamine / rahuvalve
☐	Väikelaenu andmine Bosnia ja Hertsegoviina õmblejatele	☐	Tervisliku eluviisi edendamine
1	Elektri tootmine tuuleenergiast Boliivias	☐	Keskonnakaitse
☐	Valimiste vaatlemine Nigeerias	☐	Majanduskasvu ergutamise meetmed
☐	Koolide toetamine Boliivias Chapare provintsis Eterasamas	☐	Alghariduse tagamine kõigile
☐	Tee-ehitus Beninis	☐	Vaesuse kaotamine

Arutelu

Arutelu rände teemal

Ligikaudu 214 miljonit maailma inimest elab riigis, mis ei ole nende päritolumaal. Kas suudaksite ette kujutada, et pöörate oma kodumaale igaveseks selja? Millistel põhjustel te seda teeksite? Ja millistel põhjustel lähete mõnda sellisesse riiki, kus teid ei oodata või kuhu teid ei taheta lastagi? Arutage rühmades. Uurige välja, mis põhjustel tulevad inimesed lõunast ja idast meie juurde, ja kasutage seda teavet rühmaarutelus.

Euroopa ja muu maailm

- ▶ Euroopa ei ole saar, vaid osa üha enam omavahel läbi põimunud maailmast. Seetõttu on ELil ka kohustus tegutseda rahvusvahelisel tasandil, et kaitsta oma huve, avaldada positiivset mõju maailma arengule ja aidata inimesi, kes ei ela nii hästi ja turvaliselt kui eurooplased.

Näiteks osaleb EL väga aktiivselt kliimamuutuste leevendamise valdkonnas ja püüab veenda ühises strateegias osalema ka teisi riike, kus paisatakse õhku suures koguses süsihappegaasi. Jutt on sellistest riikidest nagu USA ja Hiina. Ka teised keskkonnakaitse küsimused mängivad suurt rolli ja neid on võimalik lahendada ainult ühiselt: ookeanide reostus ja ülepuük jne.

EL astub kogu maailmas välja demokraatia eest ja üritab oma mõju sellisel viisil maksma panna, et ka teised riigid austaksid demokraatlikke põhiõigusi ja -vabadusi ning need oma kodanikele tagaksid.

EL töötab väga aktiivselt ÜRO niinimetatud aastatuhande arengueesmärkide saavutamise nimel, millega soovitakse vähendada absoluutset vaesust 2015. aastaks poole võrra. Kõne all on inimesed, kellel on päevas kasutada vähem kui üks USA dollar.

Euroopal ei ole võimalik Maa saatust üksinda suunata, aga ilma Euroopata ei toimu ka midagi. Elame maailmas, kus meil ei saa hästi minna, kui teistel läheb halvasti.

Euroopa tulevik

„Kus tahaksite 2030. aastal elada
ja mida tahaksite teha?”

Euroopa Liit on midagi enam kui majanduslik liit: see on jagatud väärtuste ühendus, s.t riikide ja kodanike ühendus, kellel on ühised põhiveendumused ja kes neid ka kaitsevad.

Paljud 21. sajandil esile kerkivad teemad erinevad 20. sajandi omadest. Rahu liikmesriikide vahel on tagatud ja vana vaen on muutunud stabiilseks sõprussuhteks või vähemalt rahumeelseks partnerluseks. EL seisab aga uute ülesannete ees, mida on vaja lahendada, et kindlustada põhiväärtused Euroopa kodanike jaoks ka uuel sajandil.

Ülesanne

2030. aasta ja mina

Kus tahaksite 2030. aastal elada ja mida teha?

Sellele küsimusele vastab igaüks kindlasti erinevalt. Soovide teostamine ei sõltu aga üksnes isiklikest võimetest ja õnnest, vaid ka poliitilisest olukorrast.

Mis plaanid on teil ja mida ootate poliitikutelt?

Aastal 2030 tahaksin elada _____ ja olla ametilt _____

_____ Oma isikliku elu kujutan endale ette nii:

Selleks et neid eesmäärke saavutada, ootan täna oma riigi poliitikutelt:

Euroopa poliitikutelt ootan täna seda:

Euroopa üleilmastunud maailmas

► Selge on see, et Euroopa riikide majandusel on ees suured katsumused. Need tulenevad osalt globaliseerumisest ehk üleilmastumisest, s.t sellest, et turumajandus on laienenud suuremasse osasse maailmast. Kaubad, kapital, ideed ja teave liiguvad kiirelt üle piiride. Neid saab kätte kõikjal ja nad tekitavad ülemaailmse konkurentsi.

Sellel on meie jaoks vahetud tagajärjed: Prantsusmaa ettevõtte jaoks ei ole enam otsustav ainuüksi see, mida pakuvad konkurendid oma riigis või teisel pool Püreneeid Hispaanias. Ta

peab lähtuma ka sellest, mida ja millise hinnaga toodetakse Hiinas, USA-s või Indias, ja ta peab suutma selle hinnaga sammu pidada: kas siis pakkudes oma tooteid täpselt sama odavalt või tootes kaupu, mis on küll kallid, aga see-eest ka paremad.

Teiselt poolt muutuvad meie elutingimused põhjustel, millel ei ole üleilmastumisega mitte mingit pistmist. Kodanikud vananevad ja järelkult ka ühiskonnad. Ühelt poolt on see tore: see tähendab, et elame kauem. Aga teisalt tähendab see seda, et kasvavad

kulutused tervishoiule ja pensione tuleb maksta kauem.

Samal ajal – ja see ei ole eriti tore – väheneb vastsündinute arv. Viimastel kümnenditel on paljud valinud väiksema perekonna või otsustanud üldse mitte lapsi saada. See tähendab aga ka majanduslikku probleemi: üha vähem noori inimesi peab ülal pidama üha suuremat hulka eakaid.

Euroopa Liit tulevikus

Praegu on ELis ja liikmesriikides käimas suur arutelu selle üle, kuidas peaks EL tulevikus välja nägema. Palju mõtiskletakse Euroopa tuleviku üle, sellele mõtlevad loomulikult ka ELi tipp-poliitikud. Allpool on mõni näide. Analüüsige neid ja arutage seejärel, mida teie neist arvate.

1. Jean-Claude Juncker,

Euroopa Komisjoni president. Euroopa Komisjoni järgmise koosseisu poliitilised suunised „Euroopa uus algus: minu tegevuskava töökohtade loomiseks ning majanduskasvu, õigluse ja demokraatlike muutuste tagamiseks”, Strasbourg, 15. juuli 2014:

„Ma soovin töötada sellise liidu nimel, kes on pühendunud demokraatiale ja reformide läbiviimisele, kes ei sekku tarbetult piasjadesse, vaid töötab oma kodanike heaks ja mitte nende vastu. Ma soovin töötada sellise liidu nimel, kes saavutab tulemusi.”

„Minu esimene eesmärk ja kõiki ettepanekuid ühendav põhiteema on taastada majanduskasvu ja toetada inimeste naasmist tööturule. Selleks kavatsen oma ametiaja esimese kolme kuu jooksul esitada töökohtade, majanduskasvu ja investeeringute paketi, mille abil saaksime järgmise kolme aasta jooksul investeeringuteks juurde kuni 300 miljardit eurot.”

„VKEd (väikesed ja keskmised ettevõtted) on meie majanduse selgroog, kuna nad loovad 85% uutest töökohtadest Euroopas. Me ei saa neid bürokraatiaga tappa. Me peame nad vabastama koormavatest normidest.”

„Kõigi huvides on, et energiaküsimust ei kasutataks poliitilise vahendina. On

aeg, et Euroopa seisaks kindlalt omal jõul: selleks peame koondama ressursid ja taristud ning ühendama oma mõjuvõimu läbirääkimistel.”

„Euro päästmine oli vajalik, aga selle juures ei pööratud piisavat tähelepanu sotsiaalsetele küsimustele. Minu jaoks on lubamatu, et töötajad ja pensionärid pidid kandma struktuurireformikavade seonduvat koormat, samal ajal kui laevaomanikud ja finantspekulandid rikastusid veelgi. Tulevikus /---/ tuleb põhjalikult hinnata toetusprogrammide sotsiaalset mõju.”

„Ma soovin mõistlikku ja tasakaalustatud kaubanduslepingut USAga. Aga ma ei too sellele ohvriks Euroopa ohutus-, tervishoiu-, sotsiaal- ja andmekaitse norme ega kultuurilist mitmekesisust.”

„Eli sisserändepoliitika eeldab suuremat solidaarsust. Kavatsen tõhustada koostööd kolmandate riikidega, et tegeleda ebaseadusliku rändega senisest jõulisemalt ja edendada uut üleeuroopalist seadusliku rände poliitikat, mille eesmärk on muuta Euroopa talentide jaoks populaarseks sihtkohaks.”

„Olen kindlalt veendunud, et peame liikuma edasi liiduna, aga me ei pea seda tingimata tegema ühes tempos. Mõne jaoks on lõppeesmärk võib-olla juba saavutatud. Ma olen alati olnud ja olen ka edaspidi valmis kuulama iga liikmesriigi muresid ja aitama leida lahendusi.”

„Sooline tasakaal ei ole luksus, vaid poliitiline kohustus. See peaks olema kõigi jaoks iseenesestmõistetav – sealhulgas liikmesriikide juhtidele, kes hakkavad esitama kandidaate volinike ametikohtadele. See on test liikmesriikide

valitsustele, mis näitab nende pühendumust uuele demokraatlikumale lähenemisviisile muutuste ajajärgul.”

„Parlamendi valimiskampaania motoks oli „Seekord teistmoodi”. Aidake mul see lubadus teoks teha. Aidake mul maailmale näidata, et me võime anda Euroopale uue võimaluse.”

Allikas: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-546_et.htm

2. Martin Schulz,

Euroopa Parlamendi president, on Euroopa Liidu teemalises raamatus kirjutanud:

„Olen veendunud, et kui Euroopa ei taha läbi kukkuda, peab ta rohkem kokku kasvama. Selline nõue Euroopa poliitiku suust ilmselt ei üllata. On ju igavlevale publikule piisavalt sageli jutlustatud, et meie kooseksisteerimine toimib nagu jalgrattasõit: kui väntamine lõpetada, kukub jalgratas ümber. Aga nii ma seda ei mõtle. Euroopa integratsiooni ei ole vaja sundkorras kogu aeg tagant tõugata, et vältida ELi läbikukkumist. Seisund, mida oleks võimalik aktsepteerida ühinemise stabiilse lõppstaadiumina, on täiesti mõeldav. See seisund ei ole aga veel saavutatud. Rohkem koostööd, nagu mina seda

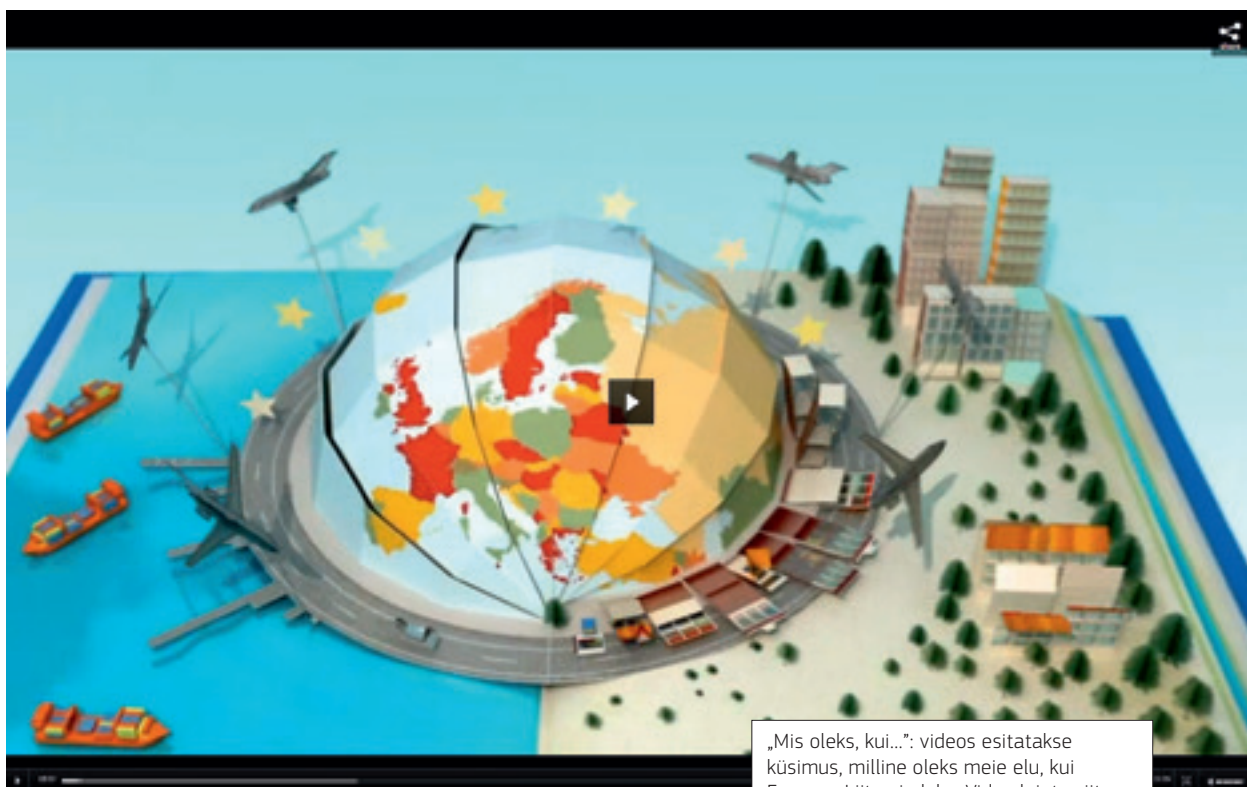
mõten, tugineb lihtsale äratundmisele, et Euroopa hoonet ehitades ei teinud me paaris kohas korralikku tööd. Meil on ühisraha, kuid puudub ühine maksu- ja finantspoliitika. See asi pidigi viltu minema ja nüüd näitavad paljuräägitud turud iga päev, kuidas eurooplased lasevad end selle vea tõttu ikka ja jälle üksteise vastu välja mängida. Ka ELi kulupoliitika asjus oleme rööpad valesse suunda seadnud. Olulistesse tulevikuvaldkondadesse investeerimise asemel matame raha toetustesse ja hoiame mineviku majandusharusid kunstlikult elus. Sama halb on meie häältepaabel välis- ja julgeolekupoliitikas, mis teeb meist rahvusvaheliselt naljanumbri.

Eelkõige aga vajame keskpikas perspektiivis ELis ühtlasi institutsioonilist selgust, sest isegi asjatundjatel on juba raske vahet teha Euroopa Parlamendi presidendi, komisjoni presidendi, nõukogu eesistuja ja Euroopa Ülemkogu eesistuja pädevustel. Vajame tungivalt tõelist Euroopa valitsust, mida valib ja kontrollib parlament.”

Allikas: Martin Schulz. Der gefesselte Riese: Europas letzte Chance (Aheldatud hiiglane: Euroopa viimane võimalus), Berliin, 2013.

Jello: „Valige iga teema puhul üks vastus ja arutage oma tulemusi klassis.”

„Mis oleks, kui...”: videos esitatakse küsimus, milline oleks meie elu, kui Euroopa Liitu ei oleks. Video leiata siit: http://bit.ly/Debate_Europe

Nüüd aga on järg jõudnud teieni.

- Mida teie kõigest sellest arvate? Euroopa Liidu edasine areng puudutab eelkõige noort põlvkonda, kes elab ja kujundab elu 21. sajandil. Mida tahate teie? Mis on teile tähtis?

Võtke nende küsimustega tegelemisel aluseks Euroopa tipp-poliitikute seisukohad. Koostage igaüks oma prioriteetide loetelu. Millised on teie jaoks kolm kõige tähtsamat punkti? Ja kolm punkti, mida te mingil juhul ei taha?

Loetelu võiks välja näha nii:

Tahan tingimata:	Ma ei taha mingil juhul:
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Võrrelge oma eelistusi teistega ja arutlege, missugust Euroopat te soovite.

Siinkohal mõttearenduseks mõni idee. Kuidas peab EL välja nägema, et nendest katsumustest edukalt välja tulla? Mõelge ka sellele, mille üle arutlesite juba ühisraha puudutavas ülesandes („Kes peaks ühisrahaga seotud otsuseid vastu võtma?”, lk 28).

Suurus

- EL peab kasvama. Et EL oleks piisavalt kaalukas, peab sellesse kuuluma rohkem riike kui praegu.
- EL ei tohi rohkem liikmeid vastu võtta, sest muidu muutuvad erinevused liiga suureks ja ta kaotab oma tegutsemisvõime.
- EL peab kahanema. Ühtekuuluvuse tugevdamiseks peaksid riigid, kellel ei ole soovi ELi edasi arendada, EList lahkuma.

ELi ülesanded

- Et tulemuslikult tegutseda, peab EL saama liikmesriikidelt rohkem õigusi: see tähendab, et rohkem otsuseid tuleb teha kogu ELi eest keskselt Brüsselis ja Strasbourgis.
- EL peaks jääma selle juurde, kuidas ülesanded on praegu tema ja liikmesriikide vahel jaotatud, sest see on hästi tasakaalustatud.
- EL peab andma otsustuspädevuse liikmesriikidele tagasi ja keskenduma olulisele, s.t toimivale ühtsele turule. Keskkonnakaitse, tarbijakaitse või välispoliitikaga peaksid tegelema liikmesriigid.

Relvajõud

- EL peab üles ehitama eraldi Euroopa armee, et anda oma nõudmistele kaalu ja suuta läbi viia sõjalisi operatsioone näiteks Balkanil või Aafrikas.
- EL on tsiviiljõud ja peaks hoidma käed militaarküsimustest eemal.
- EL peaks jätkama praegust koostööd NATOga ja kasutama oma kiirreageerimisüksusi ainult piiratud

operatsioonide korral, mille vastu NATO-l puudub huvi.

Otsuste tegemine

- ELis peaks kõik otsused tegema ainult Euroopa Parlament, sest selle liikmeid valime meie kõik.
- ELis peaksid otsuseid tegema, nagu senini, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlament ühiselt.
- Tähtsad küsimused tuleks otsustada üleeuroopalisel rahvahääletusel, mis toimub kogu ELis samal päeval.

Hääletamise kord

- ELis tuleks otsuseid teha üldjuhul hääleteenamusega, sest muidu juhtuks harva, et 28 riiki suudaksid omavahel kokkuleppele jõuda, ja ka siis ainult pikkade arutelude tulemusena.
- ELis tuleks otsuseid teha üldjuhul ühehäälselt, sest ühegi sõltumatu riigi arvamust ei tohiks maha hääletada.
- ELis tuleks igapäevaseid küsimusi otsustada hääleteenamusega, põhimõttelisi küsimusi ühehäälselt, kuna see oleks hea tasakaal tõhususe ja kõikidega arvestamise vahel.

Euro

- Mida rohkem riike võtab kasutusele euro, seda tugevamini kasvab Euroopa kokku. Seepärast tuleks meil püüda veenda võimalikult paljusid riike ühisraha kasutusele võtma ja peaksime neid selle juures vajadusel ka rahaliselt toetama.
- Euroala liikmete hulka peaksid kuuluma üksnes riigid, kes rahaliidu tingimustest kinni peavad. Tuleks

pidevalt kontrollida, kas nad reegleid täidavad.

- Ühisraha ei ole Euroopa jaoks hea. Eriti kriiside ajal on näha, et ELis ei suudeta ühtses poliitikas kokku leppida. Riikliku finants- ja rahapoliitika oleks võimalik kiiremini ja paremini tegutseda. EL peaks seetõttu tagasi pöörduma rahvusvääringute juurde – see ei välista ju koostööd.

Töökohad

- Euroopa Liit peaks aktiivselt töökohti looma. ELi toetatavate taristuprojektidega, mis eelistatavalt on rahvusvahelised, nt liikmesriike ühendavate teede ja sildade ehitamine, oleks võimalik palju töökohti luua.
- Riigid teavad ise kõige paremini, kuidas oma kodumaal töökohti luua. ELil ei ole vaja sellega tegeleda.
- Töökohti ei ole vaja luua, meil on Euroopas piisavalt vabu töökohti. Vaba liikumise ja teabe parema kättesaadavuse kaudu on tööotsijatel võimalik kiiremini töökohti leida.

Kodanike liit

► Nagu me juba nägime, esindab Euroopa kodanikke ELis Euroopa Parlament.

Euroopa Parlamendi valivad kõik Euroopa Liidu valimisõiguslikud elanikud viieks aastaks. Hääleõigus saadakse 18-aastaselt, Austrias koguni 16-aastaselt. Õigus kandideerida on liikmesriigiti erinev. Näiteks Soomes, Taanis või Saksamaal on võimalik saada Euroopa Parlamenti valituks juba 18-aastaselt; Leedus, Poolas või Ühendkuningriigis on see lüvend 21 aastat; Küprosel, Itaalias või Kreekas peab olema koguni 25 aastat vana. Teises ELi riigis elavad ELi kodanikud (näiteks austerlased Ungaris) võivad oma hääle anda seal. Parlament on Euroopa poliitikas oluline otsustaja. Koos nõukoguga on parlament Euroopa Liidu seadusandja. See tähendab, et ilma Euroopa Parlamendita ei juhtu Euroopas midagi.

Kuigi Euroopa Parlamendil on olulised funktsioonid ja ta esindab vahetult kodanikke, on huvi Euroopa valimiste vastu suhteliselt väike. Euroopa Parlamendi mõju on alates 1979. aastast tugevasti kasvanud. Parlament saab üha enamate küsimuste üle otsustamisel kaasa rääkida. Seega on Euroopa Parlamendil täna palju suurem sõnaõigus kui 35 aastat tagasi, aga ometi on valimisaktiivsus vähenenud. Eelmistel Euroopa Parlamendi valimistel 2014. aastal käis ELis keskmiselt hääletamas ainult 42,5% kodanikest.

Ülesanne

Miks on valimisaktiivsus nii madal?

Arutage sel teemal väikeses rühmas ja küsige seejärel inimestelt, kes olid 2014. aastal juba valimisõiguslikud, näiteks oma vanematelt, tuttavatelt või inimestelt tänaval, kas nad võtsid osa Euroopa Parlamendi valimistest. Kui mitte, siis miks?

Pange oma tulemused plakatile kirja, kõrvutage tabelis valimistele minemise poolt- ja vastuargumente. Kas teile meenub täiendavaid argumente? Lisage siis ka need.

Ülesanne

Ja kuidas on teiega?

Mida kavatsete teha?

Palun põhjendage oma otsust. Mis peaks juhtuma, et te oma otsust muudaksite?

2019. aasta varasuvel		... olen hääleõiguslik		... ei ole ma veel hääleõiguslik
Ma lähen/läheksin valima		... jään/jääksin koju

Euroopa Liit – ühendus, millel on tulevikku

- ▶ Euroopa Liit loodi pärast Teist maailmasõda eesmärgiga asendada sajan-ditepikkune vaen Euroopa riikide vahel sõpruse ja koostööga.

Enam kui 60 aastat hiljem võib öelda, et see eesmärk on saavutatud. Esineb küll vastastikuseid eelarvamusi, aga keegi ei ähvarda teist sõjaga. Eriarvamused räägitakse selgeks nõupidamisruumides ja lahendatakse üldjuhul kompromissiga, millega kõik osalevad riigid nõustuvad.

Euroopa Liit on seega saavutanud oma esialgse eesmärgi tagada liikmesriikide vahel rahu. Aga ta ei ole sellega üleliigseks muutunud, sest väärtused, mille eest ta seisab, keh-tivad endiselt.

Euroopa seisab uute väljakutsete ees, alates kliimamuutuste tõkestamisest kuni üleilmastumise suunamiseni ja võitluseni rahvusvahelise terrorismi-ga. On täiesti selge, et ükski Euroopa riik ei suuda neid ülesandeid üksinda lahendada. Üheskoos aga oleme rohkem kui pool miljardit haritud inimest ja meie taga seisab tugev majandus. Ühiselt suudame midagi korda saata. Euroopa Liit aitab meil kujundada isik-likku elu vastavalt meie endi soovile.

Loomulikult ei kao kuhugi ka arutelud ja vaidlused selle üle, kuidas peaks EL edasi arenema. Võlusõna ei ole ja ette-kujutused erinevad liikmesriigiti.

EL on seega nagu Tallinna linn, mis iial valmis ei saa – institutsioon, mis

pidevalt muutub. Et ta areneks suunas, mida meie, Euroopa kodanikud, õigeks peame, tuleb meil sekkuda. Esimene samm on osavõtt Euroopa Parlamendi valimistest. Mida suurem on valimisak-tiivsus, seda rohkem saab parlament mõju avaldada ja kaasa rääkida. Kui me ei taha, et teised meie eest otsustavad, peame seda ise tegema. Selles aitab meid Euroopa Parlament.

Euroopa ja meie

- ▶ Hea võimalus Euroopa Parlamendi kohta teavet saada on kutsuda oma riigist valitud Euroopa Parlamendi liige kooli esinema ja teda küsitleda. Vest-lus Euroopa Parlamendi liikmega ei ole loomulikult ainuke võimalus Euroopa kohta teavet saada või koguni ise te-gutsema asuda.

„Loodame, et see brošüür oli huvitav. Kui tahate rohkem teada, siis oleme järgmisele leheküljele kokku kogunud mõned soovitusel. Nägemist!”

Alljärgnevalt soovitusel, mida lugeda või ette võtta soovi korral Euroopa kohta rohkem teada saada.

- **Lastenurk**
Euroopa-teemalised mängud ja viktoriiniküsimused lastele ja noortele:
http://europa.eu/kids-corner/index_et.htm
- **Õpetajate nurgake**
Õppematerjale Euroopa Liidu ja tema tegevuse kohta:
http://europa.eu/teachers-corner/index_et.htm
- **Euroopa noorteportaal**
Euroopa ja riikide leheküljed hariduse, töö, reisimise ja palju muu kohta noortele:
http://europa.eu/youth/EU_et
- **Europe Direct**
ELi teabekeskused kõikjal üle Euroopa. Võite esitada oma küsimused telefoni või e-posti teel või külastada lähimat keskust:
http://europa.eu/europedirect/index_et.htm
- **Euroopa Liidu ajalugu**
Teave ja videod ELi asutajate kohta:
http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_et.htm
- **Teie Euroopa**
Nõuanded ja abi ELi kodanikele ja nende perekondadele:
http://europa.eu/youreurope/citizens/index_et.htm
- **Arutelu Euroopa tuleviku üle**
Euroopa-teemalisi mõttevahetusi tutvustav teabeportaal:
http://ec.europa.eu/citizens-dialogues/index_et.htm

Ülesanne

Klõpsake eespool esitatud internetiaadressidel.

Jagunege selleks rühmadesse. Iga rühm valib endale ühe internetiaadressi ja uurib järele, millist teavet ja ideid seal leidub. Mis teile nendel lehtedel meeldis, mis mitte? Rääkige teistele, mida te sealt leidsite. Nii tegeleb igaüks ühe asjaga, aga teab pärast kõike.

Soovime palju toremaid hetki!

ELiga saab ühendust võtta

INTERNETIS

Teave on kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes kättesaadav Euroopa veebisaidil europa.eu

ISIKLIKULT KOHALE MINNES

Üle kogu Euroopa on sadu kohalikke ELi teabekeskusi. Lähima keskuse aadressi leiate veebilehelt europedirect.europa.eu

TELEFONI VÕI ELEKTRONPOSTI TEEL

Europe Direct on teenus, mis aitab leida vastuseid Euroopa Liiduga seonduvatele küsimustele. Kontaktteeruda on võimalik tasuta telefoniliinil **00 800 6 7 8 9 10 11** (mõni mobiilioperaator ei võimalda helistada numbritele, mis algavad 00800-ga, või küsib kõnede eest tasu; telefoniautomaadist väljaspool ELi helistades +32 22999696) või saata elektronkiri aadressilt europedirect.europa.eu

LOE EUROOPA KOHTA

ELi kohta käivad trükised saadaval vaid hiireklõpsu abil EU Bookshopi veebilehel bookshop.europa.eu

Eestikeelset teavet ja väljaandeid Euroopa Liidu kohta leiate:

EUROOPA KOMISJONI ESINDUS EESTIS

Euroopa Liidu maja
Rävala 4
10143 Tallinn
EESTI/ESTONIA
Tel +372 6264400
E-post: COM-REP-TLL@ec.europa.eu
www.euroopaliiit.ee

EUROOPA PARLAMENDI INFOBÜROO EESTIS

Euroopa Liidu maja
Rävala 4
10143 Tallinn
EESTI/ESTONIA
Tel +372 6306969
E-post: eptallinn@europarl.europa.eu
www.europarl.ee/

Euroopa Komisjoni ning Euroopa Parlamendi esindused ja bürood on olemas kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides. Euroopa Liidu delegatsioonid asuvad üle maailma.

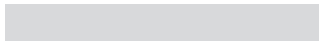
Euroopa. Infovihik noortele

„Euroopa on kusagil mujal.” Selle provotseeriva lausega algab brošüüri „Euroopa. Infovihik noortele” esimene peatükk. Muidugi ei ole see tõsi. Oleme ELi kodanikud, seega on Euroopa meie kodu. See puudutab meid isiklikult ja nii tekib meil mõistagi hulk küsimusi selle kohta, mida „Euroopa” tähendab ja millega ta tegeleb. Näiteks kes valitseb Euroopat? Mida tähendab Euroopa Liit meie igapäevaelus? Millises suunas areneb meie maailmajagu üleilmastunud maailmas? Milline on Euroopa tulevik? Kõikidele neile ja muudele küsimustele otsitakse siin vastust.

Brošüür on mõeldud 13–18-aastastele õpilastele ja annab neile ainet lugemiseks, õppimiseks ja interaktiivseks aruteluks. Brošüüri juurde kuulub ka vihik õpetajale.

Euroopa Liidu liikmesriigid (2015)

Kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid

